

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 12.

Måndagen den 28 Februari.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes öfverläggningen rörande 1:sta punkten af bevillnings- utskottets utlåtande n:o 1 angående vissa delar af tullbevillningen: Ang. införande af spanmålstullar.

Herr Sundström erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Mine herrar! Jag begärde ordet endast för att i största korthet tillkännagifva min ståndpunkt i denna fråga.

Den valkrets jag har äran representera måste importera spanmål i både bättre och sämre år. Denna valkrets består af 7 kommuner, inom hvilka tullmöten hållits, sedan jag reste till riksdagen. Och hafva vid dessa möten i 6 kommuner kraftiga och enhälliga protester mot spanmålstullar afgifvits, i följd hvaraf jag anser mig pligtig att rösta för afslag å utskottets betänkande i denna punkt.

Herr talman! Jag förenar mig således med dem, som yrkat afslag å 1:sta punkten i detta bevillningsutskottets betänkande.

Herr *E. P. Jonsson* i Myre instämde i det af herr Sundström framställda yrkandet.

Vidare yttrade:

Herr *O. Melin*: Jag ber att få yrka afslag och sker detta på följande grunder: att statsverkets behof ej kräfver den nu ifrågasatta bevillningen; att jordbruksnäringen efter mitt förmenande ej blir hjälpt, utan snarare tager skada af de föreslagna tullarne; att andra näringar öfverhufvud ej få nytta deraf, men många deremot stor skada; att tullbeskattning å lifsförnödenheter hårdast drabbar dem, som hafva minsta förmågan att tåla ökade utgifter, samt att den del af landets jordbrukare, som skulle beredas fördel af tullar å jordbruksalster, utgör den i ekonomiskt hänseende bäst lottade delen och komme att gynnas på andras bekostnad.

Många anmärkningar äro redan gjorda mot utskottets betänkande. För min del kan jag ej annat än uttrycka min förvåning deröfver, att utskottet kunnat så godt som förbise, hvilken oerhörd

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

skada vissa, för landet viktiga näringar skulle tillskyndas, i fall de af utskottet föreslagna tullsatsen mot förmodan blefve af statsmagtarna beslutade.

Jag skall nu göra mig till målsman endast för en af dessa, nemligen sjöfarten. Denna är öfver hufvud taget i fullt ut lika hög grad tryckt som någon annan näring i landet och lemnar i allmänhet åt sina idkare hvarken ränta å nedlagdt kapital eller tillgång för nödiga afskrifningar, långt mindre någon vinst. Som regel gäller med säkerhet detta mitt påstående. Hvar och en torde inse, att den kris, som sjöfartsnäringen fortfarande genomgår, är för densamma i högsta grad förlustbringande. Ja, ända derhän, att af i rörelsen nedlagdt kapital i många fall så godt som intet kunnat räddas. Så långt har det väl ej gått i afseende på jordbruksnäringen.

Är det nu med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att såsom utskottet föreslagit belägga de väsentligaste proviantartiklar med tull och derjemte genom tull fördyra en mängd effekter, nödvändiga för nybyggnad af fartyg, dessas underhåll och reparation, samt lägga ett stort hinder för inköp af fartyg från utlandet? Att sålunda försvåra idkandet af en näring, som för vårt land är den naturligaste och hvilken sysselsätter ett så stort antal af landets söner? På denna fråga synes mig finnas blott ett svar: *det är i högsta grad obilligt och orättvist!*

Statistiken upptager, att några och tjugutusen personer sysselsättas med utrikes sjöfart. Tilläggas nu dessas familjer och alla öfriga af dem beroende samt lotsar m. fl. tillika med den befolkning, som under ännu knappare vilkor hemtar sitt lefvebröd från inrikes sjöfart och kustfart, så måste medgifvas, att desse näringsidkare uppgå till ett antal så betydande, att man kunnat fordra, att de ej så der lättvindigt blifvit stälda utom räkningen.

Samma anspråk kunde den högst betydliga fiskeribefolkningen hafva.

Med full rätt anser jag mig alltså böra protestera deremot, att en så stor del af landets befolkning, hvaraf den större delen är sysselsatt i ett tungt och farligt arbete men för landet nyttigt och välsignelsebringande, skall ytterligare betungas, på det att man må kunna tillgodose en viss klass af jordbrukare och denna ej den *sämst*, utan den *bäst* lottade bland dessa.

Mera vore här att tillägga såsom ytterligare stöd för den åsigt jag hyllar, men jag skall nu ej förlänga diskussionen.

I detta anförande instämde herr *Cöster*.

Herr P. A. Siljeström: Med afseende å den utomordentliga vigten af denna fråga tillåter jag mig att taga kammarens uppmärksamhet i anspråk för att göra några anmärkningar från en synpunkt, som af föregående talare föga eller intet varit beaktad.

Det sätt, på hvilket under en följd af år statshushållningen hos oss behandlats — nemligen i det afseendet att statsinkomsterna alltjemt tillåtits att med betydliga belopp öfverstiga utgifterna,

hvilket med andra ord vill säga, att man betungat landet med större skatter, än som varit erforderliga för behofvet — detta sätt synes mig näppeligen vara försvarligt ur statsekonomisk synpunkt och verkligen efter mitt omdöme stridande mot anda och bokstaf i våra grundlagar. I regeringsformens 59 § säges, att i sammanhang med uppvisande af statsverkets tillstånd och behof låte Konungen för Riksdagen framställa förslag rörande sättet att genom bevilningar fylla hvad staten kan utöfver de ordinarie inkomsterna erfordra. Det säges således uttryckligen, att inga andra bevilningar få påläggas än sådana, som erfordras för att fylla behofvet utöfver de ordinarie inkomsterna. Till yttermera bekräftelse härpå finner man uti 40 § riksdagsordningen, att bevillningsutskottet åligger "att opåmindt föreslå sättet för bevillingens ökande, om det erfordras, eller dess minskande, om sådant kan ega rum." Afven här antydes otvåtydigt, att det är statsverkets *behof*, som skall bestämma beloppet af bevillingarna, att således dessa icke kunna påläggas endast för att lägga penningar i hög, utan att de böra rätta sig efter de för handen varande behofven.

Ang. införande af spanmästullar.
(Forts.)

Under sådana förhållanden måste det väcka synnerlig förvåning, då man finner t. ex. i Kongl. Maj:ts nu afgifna proposition angående statsregleringen, att på inkomstsidan kunnat intagas ett belopp af disponibla medel, uppgående till icke mindre än 8 millioner kronor d. v. s. icke mindre än 10 % af hela statsbudgeten, och detta oaktadt i denna summa icke ingå de upplupna medel, som komma på det nästföregående året. Ett så abnormt förhållande har likväl sin naturliga förklaring i den omständigheten, att de en gång beslutade bevillingarna hafva under årens lopp af naturliga orsaker vuxit fortare än statsbehofven, så att derigenom år efter år hopats öfverskott, under det Riksdagen på samma tid varit mindre betänkt på att åstadkomma motsvarande behöfliga minskningar af bevillingarna än på att genom minskning af de ordinarie inkomsterna åstadkomma ett utjämmande af förhållandet.

När nu för ett par år sedan en sådan minskning gjordes i de ordinarie statsinkomsterna genom afskrifning af 30 % af de på viss jord hvilande grundskatter, så togs derigenom onekligen ett steg i den rätta riktningen från den synpunkt, hvarifrån jag nu sett frågan — man må om sjelfva åtgärden i och för sig vara af hvilken mening som helst. Men då nu bevillningsutskottet föreslår nya eller ökade bevillningar, som otvifvelaktigt syfta, att med nya millioner öka de öfverloppsmillioner, som man redan har, utan känt behof från statens sida, så tillstår jag att ett sådant förslag är för mig oförklarligt, allra helst som, oaktadt den afskrifning af grundskatterna, som jag nyss nämnde, de öfverflödande tillgångarne för förra året uppgått till icke mindre än 4 millioner kronor. Det hade otvifvelaktigt varit utskottets rättighet att föreslå hvilka tullsatser det behagat och huru höga tillsatser det behagat, ja att föreslå bevillningar, som inbringat huru många millioner som helst till statsverket, men icke — om det varit troget grundlagen — utan att vare sig inom eller utom tulltaxans område föreslå motsvarande förminskningar, så att en kompenstation uppkommit. Något

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

sådant har dock icke skett; det hjälper icke att åberopa den föreslagna nedsättningen i kaffetullen — den förslår icke. Och utskottet har icke ens gjort det ringaste försök att med någon sannolikhet beräkna, huru det tänkt sig att kompositionen skulle kunna ega rum, på det 59 § regeringsformen och 40 § riksdagsordningen icke skulle blifva en död bokstaf.

Då nu så icke skett, utan utskottet alldeles på fri hand endast föreslagit nya och höjda tullbevillningar, så får jag säga, att jag för min del icke kan annat än anse, att utskottet gått öfver sin befogenhet. Ty Riksdagen har enligt grundlagen icke rätt att votera bevillningar utöfver statens behof. Utskottet har enligt mitt förmenande mera handlat såsom en tullkomité än såsom ett Riksdagens bevillningsutskott. Och jag kan på denna grund icke annat än ogilla dess utlåtande, hvilket jag har svårt att betrakta såsom annat än grundlagsvidrigt.

På en annan omständighet skall jag anhålla att få fasta kammarens uppmärksamhet. Jag har icke kunnat underlåta att göra mig den frågan, om egentligen den närvarande Riksdagen, eller särskildt denna kammare, kan eller bör känna sig kallad att afgöra denna stora fråga som gäller en komplett systemförändring i en af de viktigaste angelägenheter, som någonsin kunnat bli föremål för Riksdagens pröfning. Vi befinna oss i sista året af vårt mandat såsom riksdagsmän här i kammaren. Men för tre år sedan, när valen skedde, genom hvilka vi erhöilo våra mandat, var denna fråga icke på dagordningen; den var åtminstone icke i någon mån bestämmande i afseende på valen. Jag tillåter mig att tro att vi kunna smicka oss litet hvar med att hafva åtnjutit våra valmäns förtroende hvad i allmänhet de politiska frågorna beträffar. Men det vore säkerligen alltför förmätet, om någon ville tilltro sig att hafva fått det kvalificerade förtroende, som äskas och gifves, när Konungen upplöser en Riksdag och sammankallar en ny, för att lemna densamma tillfälle att yttra sig angående en gifven bestämd fråga. Och likväl är det ett sådant kvalificerat förtroende, som jag tillåter mig tro vara behöfligt för hvar och en af kammarens ledamöter, som med full kompetens skall kunna yttra sig angående en så väl i det allmänna som det enskilda lifvet så djupt ingripande fråga som denna, just därför att icke näppeligen någon fråga så som denna tränger till hvarje hus och härd i Sveriges rike.

Vid fjolårets debatt visade sig, att åsigtorna voro alldeles jemt delade bland denna kammarens ledamöter. Huru det kan förefalla sig i år, känner jag icke, men efter all sannolikhet kan majoriteten åt ena eller andra hållet icke vara betydlig. Jag tillstår att det förefaller mig mycket motbjudande, om en så ytterst vigtig fråga som denna skulle bero på en liten majoritet af några få röster, då denna majoritet för öfrigt, på de grunder jag nys nämnde, måste anses vara mera blott tillfällig än ett bestämdt uttryck af valmännens önskningsar och åsigtar. Om i alla händelser frågan blir afgjord, om utskottets förslag vinner kammarens bifall, hvilket ju kan hända, — jag antager det, — så måste med det ofantliga intresse, som denna fråga tillvunnit sig öfver hela landet,

det vara högst sannolikt, att vid de val, som komma att förrättas nästa höst, just denna fråga skall visa sig bestämmande, men i hvilken riktning den kommer att visa sig bestämmande, kan hvarken jag eller någon af eder, mine herrar, på förhand säga. Skulle det då inträffa att frihandlarne vunno seger, så hade man att under nästa riksdagsperiod frukta nya omkastningar af de ekonomiska principerna med all den oro och osäkerhet, som måste af detta blifva en följd, säkerligen till stor olycka för hela näringslivet i vårt land. Segra åter skyddstullpartiets åsikter, då har ingen någonting att säga derom och vi frihandlare få underkasta oss detta liksom hvarje annat Riksdagens beslut. Men då står Riksdagen utan ansvar, emedan den endast varit ett uttryck för landets, eller åtminstone valmännens önskuingar.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jag vågar därför vördsamt hemställa, om icke möjligen kamraren skulle anse med sin värdighet förenligt att iakttaga den moderationen att genom förkastande af nu ifrågavarande betänkande sätta en följande riksdag i tillfälle att afgöra frågan. Detta likväl under förutsättning att icke de, som så lifligt intressera sig för det nya tullskyddssystemet, äro öfvertygade om att Sveriges rikets bestånd sättes på spel, om man gör ett uppskof *på ett år*. För min del vågar jag dock tro, att man icke här vid lag har att frukta hvad rimkrönikan säger om "stenen, som faller i grönan dal". Jag hoppas åtminstone, att vi ännu äro långt från tidpunkten för de förhållanden, som rimkrönikan angifver såsom förebud för en så olycklig katastrof.

När härtill lägges, att det förslag, som framstälts af bevillningsutskottet, svårigen kan undgå att väcka missnöjen i vida kretsar — missnöjen af beskaffenhet att det underblåser vissa osunda politiska stämningar, som vi på senare tider förnummit i vårt land, — missnöjen, som man visserligen kan sätta sig öfver, men som, emedan de i detta fall dock ega berättigande, icke böra lemnas obeaktade af någon försiktig och klok magtegende, denne må nu vara en regering eller en riksdagsmajoritet.

När, säger jag, detta och hvad jag förut haft äran anföra, tages i betraktande, kan jag ej annat än föreställa mig, att äfven den som eljest på statsekonomiska grunder hyllar tullskyddssystemet och således ur den synpunkten önskar bifall till bevillningsutskottets betänkande, likväl icke skall kunna utan någon betänklighet denna gång rösta för detsamma.

Hvad nu åter dessa statsekonomiska grunder beträffar, kan jag naturligtvis icke utan tvekan här framställa min särskilda mening inför så många, som ega både bättre insigter och större erfarenhet än jag, men så mycket må det tillåtas mig säga att, på grund af allt hvad jag kunnat inhemta, icke minst under dessa senare för hvar och en så lärorika år, tror jag, att man här strider mot en fiende, som efter mitt omdöme icke är åtkomlig med de vapen, man erbjuder till dess bekämpande. Denna fiende synes mig nemligen icke vara någon annan än hvad man kallar *konjunkturen*, detta obestämbara något, som spelar en så stor roll i den kommersiella och industriella världen och om hvilken man så ofta

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

kan säga, att man icke vet hvadan den kommer eller hvart den far, men som, just emedan den, enligt hvad sjelfva ordet tillkännagifver, är en verkan af flera förenade orsaker, icke gerna kan hämmas genom något slags ensidiga åtgärder, såsom t. ex. genom en tulltariff. Och hvad denna särskildt nu föreliggande tulltariff eller del af en tulltariff beträffar, tillåter jag mig säga, med den blygsamhet, som anstår en icke-fackman, att densamma på mig gjord intryck såsom innebärande alla olägenheterna af en tullskyddstarriff, utan att, i sin behet sedd, i någon mån garantera de fördelar, som man vanligen väntar af ett tullskyddssystem.

På grund af hvad jag sålunda tagit mig friheten anföra, ber jag, herr talman, att få instämma i det afstyrkande, som uttalats af representanterna i bevillningsutskottet.

Häruti instämde herrar friherre *Fock*, friherre *Stackelberg* och *G. Ericsson* i Stockholm.

Herr Redelius: Jag ber att få börja med samma ord, hvarmed den siste talaren avslutade sitt anförande, eller att betona frågans djupa allvar och betydelse samt det ansvar, hvarje riksdagsman ikläder sig vid det votum, han vid frågans afgörande afgifver. Hvarje tillstymmelse till skämt och gyckel må vara förvisad från denna diskussion.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på hufvudsaken, sjelfva utgångspunkten för den föreliggande frågans bedömande, och det synes mig vara det betryck, som alla veta att tala om såsom rådande. Visserligen har en talare i dag på förmiddagen betecknat klagomålen härutinnan som öfverdrifna och en annan talare har framhållit "den glädjande utveckling" i landet, som egt rum under den tid, frihandelssystemet väsentligt varit rådande i vår tulllagstiftning. Jag vill icke fatta detta yttrande så, som om allting här i landet i och för sig tedde sig glädjande, utan att han menade, det vårt land i många afseenden utvecklats på ett glädjande sätt. Tager man saken från den rent ekonomiska sidan, kan det förklaras, huru som under det förhållandena gestalta sig ljusa för den ene, de framställa sig i mörk dager för den andre. Så är det i alla land; somliga hafva tillfälle att rigta sig under de förhållanden, som råda, och för dem blifva de således glädjande. Men ser man saken i stort, som det synes mig att pligten bjuda, så tror jag, att vi kunna vara eniga derom, att det verkligen för närvarande råder ett allmänt betryck i landet. I Stockholm kan det väl tyckas vara annorlunda, då man ser all den lyx och det öfverflöd, som här gör sig gällande. Men för dem, som kommit från landsbygden och har i friskt minne det betryck, hvarunder befolkningen der lider, ställa sig förhållandena icke så oppmuntrande.

För att ådagalägga detta behöfs icke spillas många ord. Bevisen för det allmänna betrycket är statens ökade skuldsättning, vår ogynsamma handelsbalans med utlandet, stads- och landtkommunernas skuldsättning och fastigheternas öfverinteckning. Rörande *orsaken* härtill äro dock meningarne delade. En säger, att

jordbrukaren sjelf genom sin stora skuldsättning ådragit sig detta betryck; en annan åter säger att man lefvat öfver sina tillgångar. Utan tvifvel ligger det sistnämnda påståendet närmast sanningen. Jag tänker dervid icke på den enskilde endast, utan på landet i sin helhet. Om den enskilde köper mera, konsumerar mera än han har tillgångar att köpa för, då lefver han öfver sina tillgångar. Men det är just detta jag tror, att landet i sin helhet gjort sig skyldigt till. Hvar skall man då finna botemedlet mot det onda? Jo, deri att man inskränker sig och lefver efter sina tillgångar. Men huru kunna göra detta? Jo, genom att vi producera mera än vi konsumera. Detta är alldeles nödvändigt, eftersom vårt land ju är skattskyldigt till utlandet genom annuiteter och räntor.

Ang. införande af spanmålstullar
(Forts.)

Man bör väl icke fortfarande draga in utländska lån, för att betäcka räntor och annuiteter, utan i stället så mycket som möjligt se till, att man icke lefver öfver sina tillgångar. Nu är frågan, om det är möjligt för oss svenske män att lefva i enlighet med våra tillgångar och således producera hvad vi behöfva och derutöfver så mycket, att vi kunna tillbyta oss vara emot vara hvad vi behöfva ifrån utlandet, och just för detta ändamål skulle behöfvas andra tullsätser än hvad vi nu hafva.

Häremot har nu invändts ganska mycket och bland annat har sagts att, då man pålägger tullar särskildt på jordbruksalster och spanmål, så tager man ur den enes ficka och gifver den andre. Det har yttrats ganska skarpa ord härom. Men jag ber att nu få framlägga några exempel, för att påvisa det obefogade i ett sådant yttrande. Och jag hemtar dessa exempel från verkligheten och framställer ingalunda någon liknelse. Jag gick nemligen för en tid sedan till disponenten för ett större qvarnbolag och frågade honom, om han ville köpa ett litet parti råg af mig. Jag hade nemligen 20 tunnor råg att afyttra och utbjöd densamma efter 1 kr. 10 öre pr L \ddot{a} . "Jag behöfver icke någon råg", svarade han med en afslående åtbörd. "Hvad för något", sade jag; "sjelf säger du, att du förmaler 200 tunnor om dagen, men du odlar icke ett korn och säger ändå, att du icke behöfver köpa spanmål; huru kan detta komma sig?" "Jo", svarade han, "jag har nyss fått hem 5,000 tunnor och med middagssnälltåget i dag reser jag till hamnen, för att mottaga en lika stor last." "Denna utländska spanmål blir dig ju dyrare, då du får den till qvarnen, än den svenska", sade jag, "och då du erkänt att den utländska spanmålen kostar 1: 16 pr L \ddot{a} , så kan du ju gifva mig 6 öre mindre för L \ddot{a} ." Härtill svarade han nekande och det blef ingen affär af. Detta syntes mig underligt, tills efter någon tid förklaringen kom derpå. Qvarnegaren köpte nemligen den utländska spanmålen på kredit, — om det var på 3 eller 6 månader kan jag icke säga — under det han skulle fått betala den svenska kontant. Nu är att märka att vid samma tillfälle, då denna affär skedde, fans inom landet i närmaste trakt tillräckligt med svensk råg af god beskaffenhet, hvarföre denna spanmålsinförsel den gången var alldeles onödig. Penningarne för dessa 10,000 tunnor efter 15 kronor för tunnan utgjorde genast 150,000 kronor, som gingo ut ur landet utan gagn för nå-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

gon svensk man utom för qvarnbolaget, som naturligtvis förtjente på affären. För traktens jordbrukare var den deremot till ingen nytta. Om det nu varit införselstull af t. ex. 2 kronor för hvarje tunna och köparen sålunda måst lägga upp 20,000 kronor kontant i tullafgift, tror jag med all säkerhet, att han skulle köpt svensk råg för dessa 20,000 kronor, hvartill nu endast tullen uppgick och sedermera undan för undan svensk råg, så länge sådan fans att tillgå. Köper man endast svensk råg, så blir afsättning för den svenska varan, penningarne stanna inom landet och jordbrukarne och många med dem blifva hjälpta. Genom den af mig nyss nämnda affären fingo inga andra något arbete än arbetarne vid qvarnen. Hade då funnits införseltull, hade han säkert icke inköpt utländsk råg och erlagt tull derför och i så fall hade man ju icke tagit ett enda öre ur någon annans ficka. Ej heller hade köparne i andra hand behöft betala ett enda öre mer.

Jag vill nu anföra ett annat exempel som gäller potates i östersjöhamn. Om en last potatis från Tyskland eller annat håll inkommer till hamn vid den tid, då svenske jordbrukaren ännu icke skördat sin potatis och stadsboer såsom köpmän och andra, som för tillfället behöfva sådan, köpa de denna vara och betala den måhända med låt mig säga 4 kronor för tunnan. Kommer sedan den svenske producenten, då han fått sin potatis färdig och önskar sälja densamma, så behöfver man icke vidare någon sådan och vill icke köpa den. Sådant har hänt. År 1885 i närheten af mitt hemvist gälde svensk potatis 1: 50 för tunnan, under det utländsk vara förut betalats med 4 kronor. Och detta kan icke vara till nytta för jordbrukaren. Hade det då funnits 1 kronas införseltull på potatis, så hade helt säkert denna potatisimport uteblifvit, tills det visat sig att behöfvet var större än den svenska jorden kunde producera. Dessa exempel för att bevisa det origtiga i påståendet, att man genom tull på sådana varor skulle taga ur andras fickor för att gynna några, ty om man ser saken rätt, är det icke något sådant som afses. Dessa tullar skulle likväl hafva en annan verkan, nemligen att bereda större afsättning för svenska varor. Det har sagts af en mycket framstående person, att det skulle vara mera rättvist, om man betalade jordbrukaren den ifrågavarande tullsatsen för hvarje tunna råg han sålde och han fick uppbära detta belopp på länsränteriet. Jag ber med ett exempel få visa, huru detta skulle taga sig ut i verkligheten. Jag kände en arrendator, som skulle betala 3,000 kronor i årligt arrende; han hade redan erlagt hälften af arrendesumman och fordrades nu på den återstående delen.

Penningar hade han ej. Och något annat, som han kunde förvandla till penningar, hade han icke för tillfället än råg.

Ja, det var så, att han hade hundra tunnor råg; och då han påtrycktes att betala resten, så for han in till spanmålshandlaren i afsättningsorten och försökte förgäfvets få sälja. Om man då hade sagt honom: "du skall få lyfta i ränteriet 2 kr. för hvarje tunna du säljer," så hade svaret blifvit: "ja, hvad hjälper det mig, då jag icke kan få sälja en enda tunna." Denne man måste nu

uppgifva sitt arrende och sluta med sitt jordbruk. Huru det till sist gick med rågpärtiet den gången, det vet jag icke; men jag förmodar att han fick göra som jag och mången annan med mig, nemligen gifva rågen till kreaturen, ett användningssätt för sådan säd, som icke lemnar skäligen ersättning för varan och som icke är önskligt, huru låg den än är i pris.

Jag ber få säga ännu ett par ord om de anmärkningar, som blifvit gjorda under diskussionen. En vidrörde, fastän med mycket lätt hand, under förmiddagens diskussion frågan om den oro, som yppat sig i landet, fruktan för oroligheter, våld och buller. Ja, huru försigtiga ordalagen än voro, så framkom till och med ordet "hot", och att protektionism skulle föranleda till socialism. Jag vill icke vidröra socialismen, ty den saken förekommer icke till behandling. Men jag vill säga, att ingen den ringaste anledning till att frukta sådant föreligger för oss riksdagsmän vid fattandet af det beslut, som vi måste fatta endera dagen. Det må nu så vara, att dylika otjenliga uttryck blifvit fälda å ena eller andra sidan, jag tror i alla fall icke att någon anledning till farhågor för sådant förefinnes. Ty hvad oss protektionister angår, så hafva vi, om vi skulle besegras, i erfarenheterna efter föregående riksdagens tulldebatter bevis härför, att ingen behöfver frukta någonting från oss i sådant hänseende. Om det nu är sant hvad som påstås, att frihandlarne äro ännu mera hofsamma och milda af sig än vi, så hafva vi så mycket mindre att frukta. Således — jag upprepar det — finnes ingen anledning till oro.

Men ännu ett par ord. Det har sagts, att den ifrågasatta tullen skulle gifva så ringa tillökning i inkomster åt jordbrukaren, att det vore ingenting att tala om. Jag fäster emellertid uppmärksamheten derpå, att det icke är fråga om tullens belopp, icke ens hufvudsakligen, utan det är fråga om huruvida vi skola producera till vårt eget behof, om vi kunna göra det, samt huruvida det skall finnas afsättning för det, som vi kunna producera, så att icke mera spanmål tages in i landet, än hvad som behöfves.

Det har också sagts — och jag instämmer med dem som så talat — att, om vår ekonomi komme på obestånd, kunde landets bestånd som sjelfständig stat äfventyras. Jag ber, som sagdt, att få instämma häri och betona faran häraf särskildt i händelse af krig. Man skall måhända härvid invända: "vi hafva icke krig, och det är andra saker att tala om." Ja visst, men man kan icke garantera en ständig fred, ty vore det så lyckligt att vi aldrig behöfde frukta krig, så kunde vi ju inbespara alla de millioner, som vi nu bekosta på armén och flottan. Sådan verlden ännu är, måste vi vara beredda på möjligheten af krig. Och vi måste då också tänka på att skaffa oss bröd vid sådant tillfälle — således huruvida vi hafva bröd inom landet eller om vi måste skaffa oss utifrån. Skulle i händelse af krig ställningen vara sådan, att ordnandet af frågan om brödfödan blifvit undanskjuten, så att vi nödvändigtvis behöfde utländsk tillförsel; då menar jag att det skulle vara ringa besvär för den magt, som skulle vilja beröfva oss vår sjelfständighet, att utan att landsätta en enda soldat tillintetgöra

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

oss; han behöfde endast hindra införseln af säd. Men det vore icke så alldeles enahanda förhållande, om vi producerade lifsmedel inom vårt eget land. Och äfven för en sådan möjlighet kan jag icke se annat, än att det är af mycket stor vigt att vi producera spanmål till vårt behof såväl i freds- som krigstid.

Det är vidare sagdt, att tullen skulle vara alldeles obehöflig, i ty att statskassan är väl fylld och innehar så många millioner, att man snart sagdt är i förlägenhet om huru man skall använda de stora tillgångarne. Det vore särdeles angenämt att förnimma att så vore, men jag tror icke mycket derpå; ty hade statskassan så många millioner inne, så är det obegripligt att man behöfver låna till statsutgifterna. Jag får verkligen säga att ett sådant tal är vilseledande. Ingen af oss är okunnig om skillnaden mellan riksgäldskontoret och statskontoret, mellan dess utgifter och inkomster; och skulle det befinnas vara öfverskott i den ena kassan, är bristen så mycket större i den andra. Staten har, såsom vi veta, en skuld på mer än två hundra millioner, det bör derföre ej blifva svårt att finna användning för de medel, som kunna inflyta utöfver de nuvarande inkomsterna. Huruvida så skulle inträffa, är emellertid en oviss sak; men märkvärdigt förefaller mig det talet, att staten ej behöfver ökade inkomster, då man känner statsskuldens belopp.

Vidare har invändts, att införande af spanmålstullar skulle försämra arbetarnes ställning. Oaktadt det innehållsrika och upplysande svar, som på förmiddagen af herr Boström lemnades på denna invändning, skall jag bedja att få yttra några ord äfven om denna sida af saken. En talare har framhållit exempel på arbetarnes sakkunskap i tullfrågan åtminstone beträffande konsumtionen. Äfven jag vill tillåta mig att anföra ett exempel på en arbetares sakkunskap rörande spanmålstullen och dess verkningar, hvilket exempel jag har från nära håll. En på mitt boställes egor boende arbetare, en hederlig och dugtig karl, yttrade en gång under den pågående tullstriden vid riksdagen, att han icke trodde att det gick an att fördyra brödet för den fattige. "Jaså", svarade jag, "du tror, att brödet skulle fördyras genom spanmålstull." "Det förstås", invände han, "om det blir tull på spanmålen, måste väl brödet fördyras." "Nåväl", svarade jag, "har du tänkt på, huru förhållandet skulle gestalta sig för din räkning." "Nej", sade han, "det har jag icke." "Huru stor inkomst", frågade jag då, "har du om dagen för närvarande?" "En krona", svarade han. "Nåväl", fortsatte jag, "nu kostar också rågen blott 12 kronor per tunna; för några år sedan kostade den 16 kronor; huru var det på den tiden med din arbetsförtjenst?" Han nödgades då medgifva, att han då hade en daglig förtjenst af 1,50 krona; och sedan han upplyst derom, var det ganska lätt att visa honom hvilketdera var fördelaktigare för honom och hans lilla hushåll af tre personer, antingen att hafva 1,50 i daglig arbetsförtjenst och ett rågpris af 16 kronor per tunna eller en dagsinkomst af 1 krona och ett rågpris af 12 kronor per tunna. Efter litet funderande svarade han: "det der har jag icke tänkt på." På samma sätt,

tror jag många andra arbetare resonera. Man har talat äfven om arbetarne i Stockholm. Jag har talat enskildt med sådana; och det är märkvärdigt att höra, huru protektionistiskt sinnade de äro i både allmänt och enskildt hänseende, i allmänt derigenom, såsom förut är visadt, att de ej vilja veta af någon konkurrens med landsbygdens hit invandrade arbetare, utan vilja för egen räkning behålla det arbete, som här finnes, och i det senare hänseendet derigenom att de förklara att de lida intrång i sin näring genom den försäljning af främmande alster, som här eger rum. Alla, skomakare, skräddare, jernarbetare o. s. v., vilja hafva skydd för sin näring.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Af alla dessa skäl, sammanlagda det ena med det andra, och då jag tror, att det är oss mera till gagn att tillverka och använda svenska varor än att hemta hvad vi behöfva utifrån, tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan i den nu föredragna punkten.

Herr Dieden: Helt annan erfarenhet än den herr Redelius anförde från sin hemort i fråga om spanmålsförhållandena har jag från min ort, det bördiga Skåne. Der produceras icke på långt när så mycken råg, som behöfves för provinsens talrika befolkning, och bristen måste för behöfvens fyllande hemtas utifrån.

Skånska rågen är mycket efterfrågad och lättsäld. Den betingar oftast något högre pris än den ryska rågen, och detta förhållande innebär ju för våra rågproducenter ett rätt betydligt skydd i jmförelse med deras yrkesbröder i andra länder, der priset måste vara så mycket lägre som transportkostnaderna från produktionsorten till Sverge. Våra landtbrukare må, tycker jag, vara glada, så länge England låter oss tullfritt dit införa allt det smör och all den hafre, vi kunna producera. Om och när en gång der lägges införseltull på dessa artiklar, blir det måhända skäl att omhulda vårt jordbruk med tullar.

Jag skall blott tillåta mig att till herrar tullskyddsvänner i denna kammare hemställa, om icke klokheten och omtanken för allas rätt bjuda att åtminstone till nästa år uppskjuta beslutet om spanmålstullars införande. Nya val hafva då egt rum, och nationen har då blifvit i tillfälle att tydligt uttala sin mening i denna fråga; och skulle då valen utfalla i öfvervägande tullskyddsvänlig riktning, så kunna herrarne med bättre samvete än nu åsätta den tull, hvarom nu är fråga. Herrarne kunna så mycket lättare bevilja detta uppskof, som ingen, vare sig landtman eller köpman, som har råg till afsalu, skulle hafva någon nytta af denna tull i år i anseende till den stora import, som redan egt rum. Jag representerar här handelns intresse, och i sådan egenskap måste jag fördenskull i främsta rummet motsätta mig att ett så hämmande band som denna tull skulle läggas på det fria varuutbytet. — Men icke blott af denna anledning, utan äfven för alla deras skull, som höja ropet om att man icke bör fördyra brödet för arbetaren, yrkar jag afslag å utskottets hemställan angående rågtullars införande.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Herr Arrhusiander: Då jag vid två föregående riksdagar uttalat mina åsikter uti tullfrågorna, så torde det kanske anses onödigt att jag nu upptager kammarens tid med att å nyo för kammaren framlägga desamma, men jag har ansett mig pligtig att yttra några ord äfven i år för att afgifva en kraftig protest mot förslaget att åsätta tullar på våra förnämsta lifsförnödenheter.

Utskottet säger i sitt betänkande: "Genom de många ekonomiska svårigheter och olyckor, som under det sistförflutna året inträffat, har utskottet blifvit styrkt i sin redan vid förra riksdagen uttalade åsigt, att en fullständig systemförändring i tullpolitiskt afseende måste ofördröjligen vidtagas och så långt som möjligt genomföras". Och med anledning deraf heter det vidare: "Men då tullfrågan i sin helhet icke utan tidsutdrägt kan af utskottet till riksdagens bepröfvande framläggas, och då jordbruket och bergshandteringen till följd af sin stora omfattning utan jemförelse intaga främsta platsen bland de näringar inom landet, som måste komma i åtnjutande af skydd och jemväl mest äro utsatta för den fara som ligger deruti, att under tullfrågans nuvarande sväfvande skick en af öfverdrifven spekulation stegrad införelse komme att betaga möjligen blifvande tull all verkan under ganska lång tid, har utskottet icke tvekat att särskildt företaga och härmed till Riksdagens afgörande öfverlemnna frågan om åsättande af tull å vissa alster af jordbruk och bergshandtering".

Det nya system, som bevillningsutskottet föreslår, går således ut på att genom tullar fördyra våra hufvudsakligaste lifsförnödenheter; men för min del tror jag att detta är något, som vi icke böra taga emot, utan fast mera anser jag, att vi hafva de största skäl att betacka oss för ett system, som fördyrar allas lefnadsvilkor. — Deremot anser jag det vara mycket bättre att bibehålla det system, som vi nu under en tid af öfver 30 år följt och hvilket bragt vårt land till utveckling och förkofran i många riktningar. Man ser de välgörande verkningarne af detta system i det högre taxeringsvärdet å jordbruks- och andra fastigheter, i den högre bevillningen för kapital och arbete samt i den större förmågan att utgöra skatter, både till staten och till kommunen, af hvilka skatter de senare allt mer och mer blifvit höjda. Innan vi således lemna det system, som vi hafva, böra vi väl se till att det vi få är bättre; men det system som bevillningsutskottet föreslår är, efter mitt förmenande, icke att acceptera. Det är nog sant, att under senare åren ett djupt betryck hvilat öfver jordbruket, likasom öfver alla öfriga näringar; men jag tror icke att detta härleder sig deraf att vi saknat tullar å våra förnämsta lifsförnödenheter. — Vi hafva sett att äfven andra länder hafva lidit samma betryck, oaktadt de hafva omgärdat sig med skyddstullar. Jag tror knappast att någon här kan anvisa oss sättet att bota det onda, hvaraf vårt näringslif lider, utan synes mig det bästa vara att se tiden an och afvakta hvad den kan medföra; ty icke är boten att söka i fördyrande af våra lifsförnödenheter genom höjda tullar på från utlandet införda alster, och derigenom äfven förhöjda pris å sådana produkter, som vi sjelfva kunna åstad-

komma. Den ifrågasatta tullsatsen å våra viktigaste lifsförnödenheter kommer helt naturligt att mycket ingripa i hvars och ens ställning och mest drabba de betryckta och mindre bemedlade samhällsklasserna.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Utskottet säger också i sitt anförande, att till följd af de dåliga tiderna och till följd af jordbrukets betryck har uppstått brist på tillfälle till arbetsförtjenst för jordbruksarbetarne. Ja, det kan väl hända att så är förhållandet; men jag undrar dock om icke denna brist på tillfälle till arbetsförtjenst härrör från andra omständigheter. För mig åtminstone ställer sig saken så, att denna brist härrör af det mer och mer tilltagande bruket af maskiner vid en mängd till jordbruket hörande förrättningar, såsom plöjning, såning, höskörd och tröskning, eller med ett ord vid snart sagdt alla tillfällen, der de kunna användas. Detta maskinernas användande i landtbrukets tjenst minskar naturligtvis i hög grad behovet af arbetskrafter. Så t. ex. antager jag, att på ställen, der förut behöfdes 100 personer för att sköta ett jordbruk, detta numera, sedan maskinerna kommit till användning, kan ske med hälften mindre personal. Det är också att befara, att samma förhållande kommer att fortvara, om man sätter tullar å våra lifsförnödenheter. Dessutom skulle denna förhöjning i priset på lifsförnödenheter också höja produktionskostnaden. Detta skulle naturligtvis vara till stor skada för de icke skyddade industrierna och i synnerhet för dem, som tillverka exportartiklar, ty vi kunna icke skaffa oss högre pris för dessa varor, utan måste underkasta oss att taga de pris för dem, som äro gällande på världsmarknaden.

Jag skulle kunna hafva mycket att tillägga i denna fråga, men då det redan är så mycket sagdt både vid föregående riksdag och nu, vill jag med herr talmannens tillstånd endast yttra mig något öfver de föreslagna tullsatserna å en del artiklar, som förekomma i utskottets betänkande. Utskottet har till exempel föreslagit tull å artikeln potatis och anför såsom skäl derför att, "då den utländska varan plägar utbjudas inom landet vid tider, då den svenska potatisen ännu icke hunnit upptagas, måste denna konkurrens betraktas såsom ganska menlig i synnerhet för de landsdelar, som hafva odling af potatis till sin hufvudnäring". Men jag hemställer till utskottet och kammaren, huruvida det kan vara till skada för landet att dess inbyggare få äta färsk och god utländsk potates, medan de vänta på att den inhemska potatisen hinner mogna och upptagas ur jorden. För min del anser jag att utskottets motiv för åsättande af tull å denna artikel icke passar i stycke. Likaledes har utskottet föreslagit tull på fläsk, emedan denna vara i så stor myckenhet införes i vårt land. Ja, det är visserligen sant, att det införes stora qvantiteter fläsk från Amerika, men det är att märka, att detta är af ojemförligt mycket bättre beskaffenhet än det vi kunna förskaffa oss inom landet. Fläsk är dessutom ett bland våra bästa och nyttigaste näringsämnen, i synnerhet lämpligt för de mindre bemedlade och arbetarne, hvilka ofta måste vistas aflägsset från sina hem och sjelfva sköta

Ang. införande af spanmålstullar. om sin mathållning. Jag anser det derfor vara onödigt att sätta tull å denna vara.

(Forts.)

På kött är också föreslaget tull, och utskottet säger med afseende derpå, att den största importen deraf kommer från Finland och fraktas till Norrland och att det alldeles icke kan anses tillfredsställande, att allt kött föres tullfritt från Finland till Norrland, under det att hvarje försök att införa svenskt kött i Finland mötes af en tullsats om 80 öre för lispund. Ja, hvad Norrland beträffar, så veta vi, att der icke kan åstadkommas kött för behofvet, utan att det måste köpas från andra orter. Hela införseln af kött förlidet år utgjorde 1,301,000 kg. under det att endast 165,000 kg. utfördes. Vi se således, att vi icke hafva mycket att utföra, men deremot måste införa ett större parti af denna artikel. Endast till Sundsvall infördes under nämnda år 314,786 kg. Skulle man till det pris, som denna kvantitet kött betingar, lägga den af utskottet föreslagna tullen, så skulle ifrågavarande parti drabbas af en ytterligare kostnad af 22,035 kronor. Jag anser således, att, då kött är en vara, som vi behöfva och hvaraf vi sjelfva icke hafva öfverflöd, så bör den få vara tullfri.

Å ytterligare en nödvändighetsartikel, nemligen smör, har utskottet föreslagit tull, beräknad till 15 öre per kg. Af smör hafva vi, under förra året, infört 3,276,000 kg., men deremot utfört 12,054,000 kg. Skulle man nu beräkna den föreslagna tullen på den importerade kvantiteten af denna vara, så blefve den derigenom 491,000 kronor dyrare. Det kan dock icke vara med god hushållning förenligt att föröka kostnaden för importen af denna vara, då den i allmänhet är af god och användbar beskaffenhet, ty foljden deraf skulle blifva, att man blefve tvungen att äta upp en del af den vara man tillverkar i och för export. Och i fråga om smör är skilnaden i priset å det inhemska och det importerade ganska betydlig. Om till exempel en jordbrukare tillverkar 100 pund smör och kan sälja det till 15 kronor pundet, så får han derigenom en inkomst af 1,500 kronor; men behöfver han för sitt hushåll lika stor kvantitet, och den kan köpas för 10 kronor pundet, så säljer han naturligtvis sin egen tillverkning och köper i stället af den billigare sorten, ty på så sätt får han 500 kronor i behåll. Jag hemställer derfor, huruvida det kan ligga någon fara i att denna vara får införas tullfritt. Tvärtom tror jag, att detta är till stor fördel äfven för jordbrukaren.

Jag vill också fästa uppmärksamheten på, att, förutom det att förhöjda pris å lifsförnödenheter orsaka stora kostnader och utgifter för en hvar, som behöfver köpa dem till eget behof, skola de också medföra stora utgifter för staten och kommunerna.

Ty om man tänker sig utspisningskostnaden vid våra fångelser, sjukhus, hospital och arbetsinrättningar med mera och utspisningen till armén och flottan, så komma dessa att hädanefter ökas med betydligare summor; man kan väl icke beräkna eller tänka sig, att entreprenörerna vilja åtaga sig dessa utspisningar för samma pris som förut, utan de komma att göra det endast för stegrad pris. För staten kan detta nog gå för sig, ty den kan med

de ökade tullarne betäcka de ökade utgifterna, men huru skall det komma att gå för de kommuner, som hafva sådana inrättningar. De få ingenting annat än ökade utgifter. De tullmotioner, som inkommit till Riksdagen, hafva öfver hela landet spridit oro och bekymmer, det veta vi litet hvar. Möten hafva hållits, petitioner afgifvits, resolutioner fattats med anmodan till riksdagsmännen att anmäla för regeringen och Riksdagen den farhåga mötesdeltagarne hysa för den ifrågasatta förhöjningen i lefnadskostnaderna för dem. Äfven jag har från min valkrets mottagit en dylik resolution, hvarigenom 4,000 vid ett möte närvarande personer på det kraftigaste protestera mot förhöjning af prisen på lifsmedel genom åsättande af tull, och de hafva anmodat mig anmäla detta förhållande för Riksdagen. Det har således, för så vidt jag kunnat förstå, skett ett upprop från de flesta delarne af vårt land till regeringen och Riksdagen, att de måtte frälsa oss från dessa nya skatter, som man vill lägga på oss; vi hafva redan tillräckligt stora sådana och kunna icke bära flera.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Nu vill jag nämna några ord särskildt om bergshandteringen. Man har äfven föreslagit att lägga tull på vissa bergsbrukets alster, men jag hyser derom den åsigt, att hvad som möjligen hjälper den ene, stjelp den andre. Flere af oss hafva erhållit skrivelser från föreståndare för mekaniska verkstäder, gjuterier, skeppsbyggmästare och tändsticksfabrikanter, hvilka alla bedja oss skydda dem för tullar, som endast skola skada dem, och hvaraf följden skulle blifva, att den ena näringen komme att gå under för den andra, något som ju icke vore rättvist. Då Riksdagen utöfvar svenska folkets urgamla rätt att sig sjelf beskatta, vill jag hoppas att den icke fattar sådana beslut i skatteväg, som betunga den mindre bemedlade klassen till förmån för de bättre lottade.

I bevillningsutskottets betänkande har man i år likasom i fjor gifvit en antydan om de understöd trävaruindustrien erhållit dels genom handelstraktater, dels genom fonden till sågverksegarne garantiförening. Jag hade den äran att svara på en dylik framställning äfven förlidet år och har i år icke annat svar att gifva derpå än då, och det är, att handelstraktater äro väl ingångna för hela landets handel och sjöfart, och icke blott för sågverksindustrien. Möjligen har den industrien haft större fördelar af handelstraktaten än öfriga näringsgrenar, och detta till följd deraf att exporten derifrån är så stor. Den uppgick nemligen 1884 till ett värde af 103,000,000 kronor, då landets hela export belöpte sig till 238,000,000 kronor. Under sådana förhållanden är det ju icke underligt, om trävaruindustrien har större fördelar af en handelstraktat än andra näringsgrenar. Hvad angår understödet till sågverksegarne garantifond veta herrarne, att den uppkom genom placering af 3,000,000 kronor af statens obligationer såsom en grundfond för dess rörelse, och de obligationerna komma nog att lemnas alldeles ograverade tillbaka, så att denna hjälp kommer icke att kosta landet ett öre. Vill man jemföra detta understöd med de välbehöfliga understöd, som under en eller annan form

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

lemnats jordbruket, tror jag, att jämförelsen kommer att utfalla till fördel för jordbruket.

Till sist vill jag säga, att, sedan motionerna om tull å spanmål och mjöl inkommit till Riksdagen, och bevillningsutskottets betänkande blifvit känt, har det börjats en för denna årstid högst ovanlig spekulation i dessa varor, och vi se af rapporterna från tullkammarna huru mycket mera af dessa varor som importerats nu mot samma årstid förr. Naturligtvis lägger man nu an på att förtjena penningar om tullarne gå igenom. Ja, det är spekulanternas ensak, om de vilja riskera mer eller mindre penningar, men jag frågar, om det är väl betänkt af denna Riksdag, som är den sista i treårsperioden, att äsätta tull på spanmål och mjöl och derigenom uppmuntra spekulatörerna, ty det kan ju hända, att, sedan till hösten spekulanterna i dessa varor inskeppat betydliga kvantiteter deraf, nästa Riksdags majoritet är så stark för frihandel, att den kan genomdrifva en motion om tullens borttagande. Och skulle något dylikt komma att inträffa, så fruktar jag att vår handelsverld skulle lida en märkbar rubbning och skada. Jag anser derfore, att man äfven ur denna synpunkt betraktadt icke bör biträda det förslag, som nu blifvit framlagdt. Då ju för öfrigt staten icke är i behof af de inkomster, som de föreslagna tullarne skulle bereda, och då, enligt hvad upplyst blifvit, men hvarom jag icke vill inlåta mig i något bedömande, emedan jag anser mig dertill icke vara kompetent, icke heller jordbruket skulle komma att deraf draga något synnerligt gagn, men den föreslagna tullförändringen med säkerhet skall komma att förorsaka en känbar uppoffring för konsumenterna, i synnerhet de mindre bemedlade, så vill jag på grund såväl här af som af hvad i öfrigt blifvit anfördt i herr Wærns reservation yrka afslag å utskottets betänkande.

Med herr Arrhusiander instämde herrar *A. Huss, Blomberg* och *Nydahl*.

Herr Lönegren: Då jag har den äran att vara ledamot af bevillningsutskottet, torde det vara i sin ordning att äfven jag angifver min ställning till det nu föreliggande betänkandet, ehuru jag visserligen tror att min uppfattning i tullfrågan redan förut är inom kammaren känd samt det dessutom bör vara klart, att, då jag icke reserverat mig mot de fattade besluten, jag, åtminstone i hufvudsak, är på pluralitetens sida. Då diskussionen redan från första början i allmänhet omfattat mera än den föredragna punkten, och dessutom striden nu tydligen gäller hela tullfrågan, torde det tillåtas äfven mig att uttala mig mera omfattande och allmänt än som eljest bort ifrågakomma. Jag skall emellertid icke inlåta mig på frågan om de föreslagna tullsatsernas belopp, ehuru jag erkänner mig vara af den öfvertygelsen, att befogade anmärknin- gar i detta hänseende kunna göras mot åtskilliga punkter i förslaget och att jag önskat några af tullsatserna annorlunda. Men jag anser detta vara af underordnad vikt, då det ju är uppenbart, att, om misstag och fel finnas i betänkandet, i afseende på tullbeloppen, varornas gruppering, tulltaxerubrikernas uppställning och

indelning m. m., så kan ju rättelse härutinnan ske framdeles vid blifvande riksdagar, efter sig företeende omständigheter och på grund af den erfarenhet, som under tiden vunnits. Det ligger ock för öppen dag, att utskottet med allra bästa vilja icke kunnat eller varit berättigadt att uppgöra ett sådant förslag till förändring af tulltaxan, som utskottet önskat och ansett rätt afvägdt; traktaten med Frankrike lägger hinder i vägen härför, och ända till år 1892 hafva vi i fråga om vissa delar af tulltaxan våra händer bundna och sakna den på detta område så önskvärda handlingsfriheten. Hvad som nu utgör hufvudfrågan i våra förhandlingar och målet för protektionisternas sträfvan, det är att få bryta med det gamla systemet och komma in på en ny väg i tullpolitiken, att kunna så lagstifta, att landets produktion på alla områden må kunna tillväxa och vinna afsättning till rimliga pris i första rummet inom eget land, att vinsten för åstadkommandet af de mångahanda produkter och beredningsämnen, som vi behöfva för det dagliga lifvet och för bedrifvandet af våra näringar, må, så vidt möjligt är, komma *våra* producenter och *våra* arbetare till godo, och ej utlandets, så som nu till stor del sker; detta så mycket hellre som vårt land ingalunda är vanlottadt i fråga om råmaterial för en mängd produkter, hvilka nu uteslutande tagas från utlandet, och våra arbetare ingalunda stå utlandets efter i duglighet och uthållighet. På tal om våra arbetare ber jag få erinra herrarne om det länge och ofta hörda talet, att sådana fabriker och industriella anläggningar i vårt land, som icke kunna bära sig utan tullskydd, borde slopas och sluta med sin verksamhet, såsom icke tillhörande landets naturliga näringar, och att deras arbetare kunde öfvergå till bergshandteringen och jordbruket, hvilka näringar skulle kunna mottaga och föda snart sagdt huru många som helst. Detta tal torde nu böra tystna, då det tyvärr visat sig, att just dessa våra båda stora näringar, jordbruk och bergshandtering, under nuvarande förhållanden hafva ett kämpa med mycket stora svårigheter och i följd deraf visserligen *icke* kunna öka sin arbetspersonal, knappast gifva arbete och bröd åt den nu hos dem anställda.

Man klandrar oss protektionister tidt och ofta, både offentligt och enskildt, för våra åsikter och yrkanden samt tillvitar oss det ena värre än det andra. I fråga om spanmålstullar säger man att vi vilja fördyra brödet för de fattige, talar om svälttullar m. m.; i fråga om industritullar åter heter det, att vi vilja för ett fåtal fabrikanters skull beskatta alla öfrige landets inbyggare. Jag tror att detta tal är orättvist; men jag tror äfven att opinionen i detta hänseende på senare åren rätt betydligt vändt sig till förmån för protektionisterna; man har allt mera kommit till klarhet om, att våra läror icke äro så origtiga samt att ett genomförande af våra förslag måhända skulle kunna vara till fromma för landet. Det är nöden, som åstadkommit detta; det är det allt större ekonomiska eländet i vårt land, som öppnat ögonen på vederbörande samt derjemte den erfarenhet, man vunnit från utlandet, der de största och mäktigaste stater redan omfattat och med kraft

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

tillämpat tullskyddssystemet. I sjelfva England, frihandelns vagga, höja sig nu kraftiga röster för en återgång från frihandeln, för skydd mot konkurrensen från andra länder. Och hvarför klandrar man oss? Äro då de satser vi vilja genomföra så förkastliga? Vårt program är, såsom jag förut antydtt, att tillgodogöra svenska materialier, svenskt arbete och svensk duglighet; att taga vara på och gifva värde åt naturens skatter, som nu i många fall ligga oanvända; att gifva arbete och bröd åt många, som nu äro i saknad deraf, och åt vårt eget land bevara vinsten för framställandet af en mängd produkter, som nu införskrifvas från utlandet, men alltför väl kunna här i landet åstadkommas; att sålunda öka nationalvälmågan och minska vår skuldmassa till utlandet och äfven, om möjligt, minska svagheten hos vårt folk för allt utländskt, för lyx, öfverådåd och vällefnad samt förmedla en öfvergång till ett enklare lefnadssätt, som mera än det nuvarande öfverensstämmer med våra tillgångar.

Detta mål är högt och stort, och kan måhända aldrig fullt uppnås; att sträfva ditåt, att sätta sig ett stort mål före, det bör dock ej klandras. För att komma till detta mål fordras tid, ja årtal, ty icke kan en ändring i tulltaxans bestämmelser verka ögonblickligen, och derjemte vård och omhuldande från statsmagternes sida, det vill säga *skydd*. Då vi emellertid äro öfvertygade, att hela landet, alla samhällsklasser skulle hafva fördel af en protektionistisk tullagstiftning, ty de olika näringarne äro utan allt tvifvel af hvarandra beroende och afhängiga, så torde våra yrkanden ej böra underkännas. Vårt program är rent fosterländskt och borde därför hos en hvar kunna påräkna erkännande och understöd.

Men man icke endast klandrar oss, man framhåller äfven det stora ansvar, som skall drabba oss, om vårt förslag en gång blir lag, och man skildrar i mörka färger följderna af en sådan åtgärd från statsmagternes sida. Jag får säga, att jag icke känner mig det minsta orolig öfver den anpart af ansvar, som kan komma på mig, ty jag vet med mig, att jag i mina yrkanden ledes af de bästa bevekelsegrunder, att jag afser allmänt väl, ej mitt eget. Jag skyndar att tillägga, att jag är fullt öfvertygad om och vet, att inom båda partierna finnas *lika goda* fosterlandsvänner, de der alla sträfva till samma mål, men icke kunna enas om sättet eller vägen att vinna det. Jag lefver för öfrigt i den tron, att om vårt förslag icke är godt, om detsamma antagande ej skulle blifva till båtнад för landet, då skall det falla — *och må det då falla!* — Men är det deremot väl grundadt och till landets sanna fördel, då skall det segra, förr eller senare, om ej i år, så framdeles. Och *om* så är, hvilket jag hoppas och tror, då är det ju till vinst för landet, att förslaget antages ju förr desto hellre, då bör man ej längre vänta dermed, ty eländet i landet blir då allt större — läkemedlet för den sjuka kroppen kan stundom komma för sent. — Och *om* så är, jag säger det ännu en gång, då kommer ock svaret, mine herrar, om vi skola tala derom, icke på dem, som framlägga förslaget, utan på dem, som motarbeta, fördröja och förhindra antagandet af detsamma.

Sedan jag nu i korthet angifvit min tullpolitiska ståndpunkt, ber jag att få bemöta några yttranden af herr Johansson. Herr Johansson hade på förmiddagen ett längre och roande anförande, hvori han blandade många olika ämnen om hvarandra. Han talade om bröd, om mjöl af olika slag, om kaffe, om emaljerade grytor, om tulltjenstemän och kryddbodbetjenter och tillerkände dervid dessa sistnämnde en framstående varukäändom, medan han deremot ansåg tulltjenstemännen vara i saknad deraf. Derom vill jag nu icke tvista med honom och icke heller bestrida hans påstående, att det är mycket lätt att skilja mellan groft och fint bröd, mellan en skånsk limpa eller en ankarstock och en fin kringla; men då han deraf vill draga den slutsatsen, att det ej möter några svårigheter att skilja emellan mjöl af olika slag, då måste jag opponera mig mot en sådan uppfattning, särdeles då blandningar förekomma, ty erfarenheten talar ett annat språk. Då hvetemjöl för några år sedan var belagdt med införselsafgift, visade det sig mycket svårt att bestämma beståndsdelarne i inkomna mjölparter och uppstodo ofta olika meningar vid tullbehandlingen deraf, icke endast emellan tulltjenstemännen och importörerna utan äfven hos mjölhandlare, qvarnegare och andra sakkunnige; ja, till och med vetenskapsmän, till hvilkas afgörande frågorna hänskötos, hade stor svårighet att å mikroskopisk väg komma på det klara med innehållet. Under sådana förhållanden kan det ej vara rätt och måste jag anse det vara oklokt att bestämma olika tullsatser för olika slag af mjöl. Jag vill äfven fästa uppmärksamheten derpå, att det icke är samma sak att undersöka ett varuprof i en bod eller å ett kontor och att tullbehandla kanske tusentals säckar på en dag. Undersökning af olika sorter mjöl och en sådan minutvis varuundersökning i allmänhet, som herr Johansson förordar, skulle medtaga så mycken tid, att nutidens fordringar på en ferm expedition omöjlig skulle kunna uppfyllas.

Herr Johansson klandrade äfven den föreslagna tullen på kli och ansåg 30 öre pr 100 kilogram för ringa; föreslog kr. 1,50 eller åtminstone kr. 1 pr 100 kg. och trodde, att det eljest skulle gå derhän, att importörerna genom uppblandning af varan med mjöl skulle bereda sig en obehörig och högst betydlig vinst på statsverkets bekostnad.

Jag vill nu först nämna, att det beror icke på importören att bestämma, hvilken tull en inkommen vara skall underkastas, utan bestämmes detta, efter undersökning af tulltjenstemännen, utan afseende på den angifning eller uppgift om varorna, som åligger importören. För öfrigt ber jag få tillägga, att ett sådant tillvägagående, som herr Johansson här profeterat, ofelbart skulle leda till ganska ledsamma följder för importören, och jag beklagar verkligen den erfarenhet, som talaren gjort, då han kan tilltro mjölhandlarne eller andra importörer att vilja begagna sig af ett sådant sätt att gå till väga, hvilket måste rubriceras såsom ett falsarium och falla under strafflagen. Tullstadgan innehåller under § 24 bestämmelser angående dylika fall, och är straffet, att varan förklaras förbruten och egaren dömes till böter m. m. såsom

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

för oloflig varuinförsel. I lyckligaste fall blir frågan rörande tullbehandlingen af ett dylikt varuparti understäld kongl. generaltullstyrelsens pröfning och afgörande; och jag är fullkomligt öfvertygad om, att tullstyrelsen icke skulle, efter anmälan om slika försök, underlåta att vidtaga kraftiga åtgärder till förekommande af sådana underslef som de nu antyddas. Hvad slutligen angår sjelfva den punkt, som nu blifvit föredragen, vill jag i mitt yttrande derom fatta mig kort, så mycket hellre som jag vid förra årets riksdag yttrade mig vidlyftigt i samma fråga. Jag skall därför endast upprepa klämman af mitt då hållna anförande. Då jag anser det vara nödvändigt, att från statsmagternas sida något åtgöres för att afhjelpa det betryck, hvaraf landtbruket lider; då landtbrukets bestånd och goda ställning välgörande återverkar på hela vårt näringslif och således hvad som göres till förmån för landtbruket äfven kommer öfriga näringar och hela vår arbetarebefolkning till godo; samt då jag slutligen anser att de nu föreslagna tullsatserna skulle bereda lättare afsättning och bättre pris på landtbrukets alster utan att menligt inverka på arbetarebefolkningens existens, så kommer jag att gifva min röst för de föreslagna spanmålstullarne.

Jag yrkar, herr talman, bifall till den nu föredragna punkten.

Med herr Lönegren instämde herrar Östberg, Peterson i Hamra, C. J. Jakobsson, Örwall, Ekeborgh, Svartling, Sjöberg i Bodaryd, Petersson i Eksebo, Eklund, Odell, Allvar Olsson, Wallberg och friherre Tersmeden.

Vidare anförde:

Herr Darin: Herr talman! Mine herrar! Det finnes säkerligen i denna kammare ingen, som icke redan bildat sig en åsigt i nu föreliggande viktiga fråga, och jag är därför icke nog förmäten att tilltro mig kunna genom mitt anförande inverka på dess lösning, men jag anser det dock vara en pligt för dem, som icke förr haft tillfälle att yttra sig, att motivera sitt votum och därför tillåter jag mig att redogöra för resultatet af ett uppmärksamt iakttagande och allvarligt öfvervägande, som jag egnat detta magtpåliggande ärende.

Det är en beklaglig sanning, att åtskilliga viktiga delar af samhällskroppen sedan lång tid tillbaka äro svårt lidande och för många synes lidandet rent af outhärdligt. Alla längta efter en snar förändring, men angående medlen att främja en förbättring äro meningarne skarpt delade. Det går här såsom i medicinen. Somliga, gripna af modlöshetens hemska ande, lyssna med begärlighet till de förklaringar, som den förmenta sakkunskapen gifver rörande det ondas upphof, samt äro redo att underkasta sig hvarje behandling, denna bjuder, huru våldsam och farlig den än må vara. Skyddstullsvännerna, hvilkas skarpa blick klart skådar sammanhanget mellan näringslivets hämmade utveckling och vårt s. k. frihandelssystem, finna en bot och dertill en snar bot för det onda

i en tvär och mäktigt ingripande omkastning i tullagstiftningen. Anhängarne af den motsatta meningen, hvilka se det ondas rot i helt andra omständigheter, nemligen i brott mot det ekonomiska lifvets orubbliga lagar, våga icke hoppas något godt af ett sådant konstladt och mäktigt ingripande botemedel, utan räkna fast mer förtröstansfullt på näringslivvets naturliga sträfvan till förbättring och jemvigt, hvilken de tro bäst kunna understödjas genom naturliga medel, som här, likasom på medicinens område, heta varsamhet och sparsamhet med de tillgångar, som stå till buds.

Mine herrar, sådant är, i korthet sagdt, det intryck jag fått af den allvarliga stämningen. Jag tillstår, att jag hvarken är utrustad med det stora mod eller gripnen af den djupa misströstan, som vilja vedervåga försöket att åstadkomma förbättring i tillståndet genom ett konstladt och, jag vågar säga, giftigt botemedel, som kan och, jag fruktar det, skall medföra oberäkneliga vådor icke blott för det ekonomiska lifvet utan än mera för det sociala och politiska. Det bör då icke förtänkas mig att jag, herr talman, af fullaste öfvertygelse förenar mig med dem, som yrka afslag å bevillningsutskottets föreliggande förslag.

Herr August Danielsson: Om jag icke i denna sak kan förebringa något nytt, så ber jag om ursäkt. Jag har dock sökt sätta mig in i frågan och jag har läst både tidningar och brochyren, som utdelats. Jag har dervid sökt komma till någon säker punkt, men ju mer jag läst, desto mera villrådig har jag blifvit. Denna fråga måste ovillkorligen också vara en märkvärdig fråga. Det synes som om alla skulle gå ut från en ren källa, men resultatet blir ofantligt olika; hvad den ene får till rikets sanskyldiga väl och bästa, får den andre till motsatsen.

Här har af flere talare uttalats den mening, att man borde uppskjuta frågans afgörande till nästa riksdagsperiod, emedan då troligtvis andra räknemästare skulle komma, som kunde få sakerna att gå i hop något jemnare. Men något märkvärdigt måste ligga i dessa beräkningar, något som man kallar hokus pokus, eftersom de kunna utfalla så ofantligt olika. Då vi nu emellertid stå snart sagdt på en vågskål, och ingen vet hvartåt den skall luta, förefaller det smått underligt att, om man fått, så att säga, en fullmakt af sina kommittenter, man ej skulle lyssna till deras mening och tanke. Visserligen kan man invända, att massan af folket icke har förmåga att inse alla de följder, som kunna uppkomma af denna fråga, men så okunnig tror jag dock icke allmänheten är, att den skulle välja en representant, som är tvärt emot dess åsikter, utan då en fråga står på sin spets, som nu, då ligger det i folkets sannskyldiga intresse att söka sådana representanter, som framföra deras önsknings.

Hvad nu särskildt beträffar tull på de olika sädesslagen, så har jag fått en skrifvelse från min hemort, i hvilken mina kommittenter bedt mig att motverka tullen allt hvad jag kan, derför att särskildt min hemort och nära på största delen af Norrland anser, att sådan tull skulle verka skadligt. De säga: "när vi resa

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införan-
de af span-
målstullar.
(Forts.)

till kusten för att köpa 2 å 3 tunnor spanmål, få vi frakta den till vår bostad genom att först ro den $\frac{1}{2}$ mil, sedan bära den på våra axlar $\frac{1}{2}$ mil och så åter lägga den på båt och ro ett stycke o. s. v., till dess vi kommit en 5 å 6 mil. De anse detta vara en tull för dem, som ovilkorligen är ganska dryg. Jag hade därför trott att Norrland såsom en man skulle vara emot dessa tullar, men detta är dock märkvärdigt nog icke förhållandet, utan ända från Haparanda till södra Sverige är det en blandning i åsigt i detta afseende. Just därför synes mig saken så betänkelig, att jag skulle önska, att herrarne ville öfverlemna frågans afgörande till nästa Riksdag. Jag tror att de personer, som då hitsändas, kunna sägas hafva fullmagt på hand, och af den anledningen vågar jag förena mig med de herrar, som yrka afslag å det föreliggande betänkandet.

Herr Beckman: Jag begärde egentligen ordet för att bemöta ett och annat af de yttranden, som fälles af herr ordföranden i bevillningsutskottet. Jag har gjort det icke så mycket för att svara på anmärkningarne mot mig personligen, som för att något belysa hvad han i öfrigt anförde.

Jag vill först i största korthet nämna ett par ord rörande hans bemötande af mina uttalanden. Jag fäster mig då alldeles icke dervid, att han citerat mig mindre noggrant.

Jag förstår visserligen icke, huru han kunde lägga så stränga ord i min mun. Jag medger, att det icke alltid är lätt att noggrant fatta en talare under ett hastigt framsagdt tal. Derfor anholder jag också på förband om öfverseende, i fall jag å min sida skulle hafva missuppfattat något af hvad den ärade talaren yttrade, och är jag i så fall gerna villig att taga det tillbaka.

Den ärade ordföranden i bevillningsutskottet sökte först besvara de anmärkningar, som jag framställt angående utskottets beräkningar, hvilka jag sade knappast höra ens till probabilitetskalkylen. Jag fasthåller dock vid dessa anmärkningar och vill nu till dem lägga ännu en: den nemligen, att då utskottet verkligen visste sig bygga på en sådan grund, hade det varit dess *pligt* att antyda beskaffenheten af dess beräkningar, så att icke t. ex. den, som genomläser utskottets betänkande, måste komma till den tron, att uppgiften om procenttalen för medelförbrukningen gälla 1884. I fråga om den andra sifferserien, den som rör brukningsdelarnes storlek — uppgifter om hvilka byrån sjelf betonat, att de vore allt annat än tillfredsställande — hade det varit lindrigast sagdt lämpligt, om utskottet härvid följt byråns exempel. Detta så mycket mer, som till och med i det lilla sammandraget af statistiska byråns berättelse, afsedt att finnas i hvar mans hand, byrån sjelf gifvit varningssignal genom att sätta frågetecken framför hvarenda en af dessa siffror. Detta borde iakttagits jemväl i utskottets betänkande. Man hade då bättre kunnat döma beträffande utskottets slutsatser rörande antalet af de jordbrukare, som skulle hafva "direkt fördel" af den föreslagna tullen.

Jag förstår vidare icke hvad utskottets ärade ordförande menade,

då han särskildt anmärkt, att jag förbigått utskottets uttalande om alla dem, som egde fyra tunnland jord. Hvarför skulle de icke i en beräkning sådan som denna få betraktas såsom jordbrukare? De innehafva väl icke sina fyra tunnland jord blott såsom en lustgård? Och hvarför skulle man just stanna vid denna gräns, vid dem, som ega fyra tunnland? Hvarför icke gå längre? Kanske meningen är att slutligen draga upp ett nytt streck, så att de, som ha mindre än 7,27 tunnland och således icke få "direkt fördel" af tullen, icke längre räknas till verkliga jordbrukare. I alla händelser förstår jag icke resonnementets vigt.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jag tillåter mig sedan upptaga några få af de mera allmänna yttranden, som faldes af utskottets ärade ordförande. Det är svårt att i hast bedöma värdet af uppgifter meddelade i ett muntligt föredrag. Jag beklagar, att icke åtskilligt af det material, som han nu meddelat, influerit i utskottets utredning. Det kunde, om icke annat, så åtminstone såsom bilaga medföljt utskottets betänkande. Då hade man varit i tillfälle att pröfva och rätt bedöma värdet af detsamma. Jag fäster mig i detta fall särskildt vid artikeln i tidningen "Verdens Gang". En anonym herr "jag" i Verdens Gang! Begär man att vi skola taga hans uppgifter för goda till och med då man blott hör dem flyktigt uppläsa och så naturligtvis är ur stånd att kontrollera dem? Jag håller dock före, att innan man af utskottets herr ordförande får veta hvem den mannen är, som skrivit artikeln, behöfver man icke tillmäta ett slikt uttalande någon betydelse.

Talaren framdrog vidare ett land, som skulle kunna i fråga om protektionismens berättigande fylla den lucka i utskottsbetänkandet, hvilken jag tillåtit mig påpeka. Man nämnde Amerika. Den ärade ordföranden i utskottet framhöll, att detta land kunnat så hastigt afbetala sin stora statsskuld. Det är sant. Det är just en af de få fördelar, som medfölja det protektionistiska systemet, att man kan med tullskatten afbetala statsskulder. Men jag ber få påpeka — jag blyges nästan att erinra om ett så känt förhållande — att ju Amerika, trots sina skyddstullar, i likhet med andra länder hemsökes af de svåra ekonomiska kriserna. De officiella rapporterna — som hvarken äro affattade för att skrämma bort emigranter eller för att nedsätta det bestående systemet — upplysa oss derom, att den kris, Amerika, trots sin protektionism, för tre år sedan genomgick, var en minst lika hård hemsökelse som de ekonomiska svårigheter, dem vi i Europa för närvarande hafva att genomkämpa.

Utskottets ärade ordförande öfvergick derefter till Tyskland och nämnde något om de stora finansoperationerna å Berlins börs. Han sade att det vore ett tecken till välstånd, att omsättningen å Berlins börs så betydligt tilltagit. Jag har icke hunnit, så som jag skulle önskat, sätta mig in i denna fråga. Men skälet hvarför Berlin erhållit försteget framför Paris och London är för visso icke ett allmänt välstånd i Tyskland. Snarare beror det derpå, att derstädes stora kapital finnas lediga, hvilka man icke vågar göra räntebärande genom att nedlägga dem i industriella företag,

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

m. m. Men detta förhållande är som sagdt alls icke något bevis på Tysklands blomstrande tillstånd.

Vidare berördes de tyska handelskamrarnes uttalanden. Och handelskamrarna, det betyder, enligt den mening som framgick ur talarens ord, handelsmännen. Det är en af det nya systemets egendomligheter, att det tyckes underkänna handelns berättigande såsom det dagliga lifvets och affärlifvets oundärliga tjenarinna, med pligter och derpå grundade rättigheter.

Jag vet icke om det i detta fall var meningen att framställa handelns idkare såsom en klass, med intressen motsatta öfriga samhällsklassers. Men det är dock egendommeligt, att bevillningsutskottets ordförande talade om handelskamrarna så, som om de voro liktydiga med handelsmännen. Jag torde icke inför en så sakkunnig auktoritet, som bevillningsutskottets ordförande, behöfva anmärka, att det officiella namnet på Tysklands handelskamrar är handels- och *industrikamrar*. De bestå icke blott af köpmän utan äfven af *industriidkare*. De representera minst lika mycket *industrien*; exempelvis må hänvisas till Stuttgarts handels- och *industrikammare*. Och rapporterna till dessa handelskamrar afgifvas af sakkunnige fackmän för handel, för industri och åkerbruk. Totalomdömet sammanfattas slutligen af sekreteraren.

I sammanhang med talet om handelskamrarna, hvilka skildrat tillståndet i Tyskland i ganska mörka färger, anmärkte talaren, om jag förstod honom rätt, att deras uppgifter skulle hafva blifvit motsagda af konsuln i Lybeck, ur hvars berättelse man kunde vinna god ledning för att bedöma verkningarne af skyddssystemet i Tyskland. Jag skall tillåta mig att helt enkelt uppläsa några rader ur samma konsuls berättelse. "Klagomålen öfver jordbrukets nödställda läge" — yttrar konsuln — "fortfara och torde hafva sin grund icke allenast i utländsk konkurrens utan äfven i omättligt högt uppdrifna egendoms- och arrendepreis." Sålunda synes att det tullsystem, med hvilket man experimenterat sedan år 1879, alldeles icke medfört sådana resultat som man från början hoppats. Det sjuåriga systemet har i Tyskland *icke* burit de utlofvade frukterna. För att få en lyckosam erfarenhet af dess verkningar behöfver man förmodligen, såsom jag redan nämnt, icke sju utan — åtta år!

Vi frihandlare lära för öfrigt anse oss så "fullkomlige", att vi icke lyssna till auktoriteter. Nej, vi lyssna verkligen icke till sådana auktoriteter som den af herr ordföranden i bevillningsutskottet framburna anonyme författaren i Verldens Gang. Men om, såsom talaren uppgaf, någon frihandlare påstått att "Bismarck är en toker", så vill jag säga, att jag för min ringa del visst icke yttrat sådana tankar om furst Bismarck. Men jag dristar påstå att han, i fråga om rent svenska förhållanden, icke är tillräckligt sakkunnig. Och jag anser att det icke är hans auktoritet, som skall läggas till grund för allt vårt görande och låtande här i Sverige.

Utskottets ärade ordförande berörde sedermera i sitt tal en sak, som jag ej kan förbigå. Han talade om: arbetareagitationen.

Han satte denna öfverskrift på ett särskilt kapitel. Han antydde att vi frihandlare och vår förening mot lifsmedelstullar skulle hafva drifvit agitation bland arbetarne.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jag påstår att, om man bör hålla oss räkning för någonting i fråga om denna sak, så är det just, att vi *icke* agiterat bland arbetarne. Vi hafva endast sökt att erhålla kännedom om deras egna tankar och deras egna uttalanden i denna stora angelägenhet. Också har man icke heller i Stockholm ens hört talas om arbetaredemonstrationer, fastän det hade varit den lättaste sak att bringa sådana till stånd. Jag påstår att minst lika mycken agitation pågått från den protektionistiska sidan som från vår.

På samma gång som detta tal om arbetareagitationerna framkastades, framkastades också antydningar om ett par högre embetsmän, som skulle varit delaktiga i denna agitation. Efter hvad jag förmodar, åsyftades tvenne medlemmar af föreningen mot lifsmedelstullar. För min del har jag, som nyss nämndes, intet förnummit om en sådan agitation. Att i vårt land högre embetsmän skulle förmenas att uttala sig i frågor rörande allmänna angelägenheter, kan väl icke vara talarens mening. Denna rätt äfven för embetsmannen att fritt yttra sig utgör ju en af de politiska rättigheter, man i vårt land eger. Det må anses mer eller mindre lämpligt ur politisk synpunkt. Men då en gång förhållandet så är, ligger det onekligen något stort deri, att embetsmänen få fritt och obehindradt framlägga sin mening, vare sig den går i ena eller andra riktningen. Och jag fränkänner utskottets ordförande rätten att på grund häraf sammanbinda dessa personer med talet om agitation i dålig mening.

Utskottets herr ordförande fann äfven lämpligt att gifva en slags skildring af ett offentligt möte, som egt rum på musikaliska akademien. Jag känner icke om han själf der var närvarande eller om han talade blott efter hörsagor. Men han inblandade i sin skildring åtskilliga politiska betraktelser. Jag vet icke om de efter hans åsigt hörde till parlamentarisk god ton; men de stämde föga öfverens med hans vid remissdebatten uttalade förhoppning, att pröfningen af de föreliggande frågorna skulle varda "lugn och lidelsefri". Kanske har äfven jag just nu något brustit i detta stycke. Men, mine herrar, det är icke lätt att bibehålla lugn och jemnmod, då man finner att till och med ett sådant möte som detta af den ärade talaren användes för hans *politiska* agitationer.

Det är naturligtvis icke med afsigt att i denna punkt föra talan för den eller dem, hvilka herr ordföranden i bevillningsutskottet åsyftat, som jag vidrört detta ämne. Jag förmodar att de, som detta må tillkomma, skola besvara beskyllningarne, om de så finna värdigt och lämpligt. Men jag kan icke annat än uttala min förvåning deröfver, att det nu skall stämpas som något orätt, om de, som ega landets högsta förtroenden, på ett allmänt möte lyssna till småfolkets röst, äfven om det der händer, att en person får ordet, hvilken bär ett namn, som icke har god klang. Och skulle för öfrigt på ett öppet möte icke en och hvar få uttala sig,

Ang. införande af spanmålstullar. — så länge han håller sig till ämnet och så länge han gör det på ett höfviskt sätt?
(Forts.)

Herr talman, för att återföra diskussionen till tullarne vill jag endast utbedja mig svar på denna fråga: af hvad skäl tala protektionisterna alltid om oss såsom företrädesvis teoretici? Hvarifrån hafva protektionisterna fått mera erfarenhet om det nya systemet än vi? Jag finner dem tvärt om vara i fullaste mått teoretici. De importera sina tyska doktriner och vilja att vi utan vidare skola antaga dem! — Jag har, herr talman, icke något vidare att tillägga.

Herr J. H. G. Fredholm: Då jag tillät mig framställa några anmärkningar mot det nya systemet, nemligen: att det blott är en bit af ett system, att det icke håller hvad det lofvar och att det, värst af allt, icke är något system, samt att de föreslagna tullsatserna skola komma att skada många af våra näringar, då väntade jag helt naturligt att dessa allvarsamma anmärkningar skulle blifva tillbakavisade af dem, som förde det nya systemets talan. Oaktadt jag sålunda derpå var beredd, var det dock icke utan en viss oro, som jag hörde bevillningsutskottets ordförande i början af sitt anförande förklara, att de på frihandels grund hvilande teorierna nu voro krossade, men de skäl, hvarpå han stödde denna sin uppfattning, voro sannerligen så klena, att de, en gång kända, ej vidare kunna oro någon frihandelsvän.

Men kunna de af oss omfattade teorierna verkligen gifvas namn af frihandelsteorier, när de utgå från och stödja sig på vår nuvarande tulltaxa med sina 636 nummer, af hvilka 60 % eller omkring 380 olika varuslag äro belagda med tull, uppgående stundom ända till 33 % af varans värde? När det nu rådande system, som vi förfäktat, ej har mera af frihandel i sig än så, torde det med skäl kunna göra anspråk på benämningen moderat, och moderata anspråk äro ej så lätta att krossa. För öfrigt torde det nu vara för tidigt att med bestämd säkerhet påstå att de frihandelsteorier, som af oss omfattas, äro krossade. Ja, jag går så långt, att jag vågar påstå, att de icke blifva det, äfven om de vid voteringen skulle komma att ligga under.

Då jag påvisade skadligheten och det principvidriga i de föreslagna tullarne å majs, smör, fläsk och tackjern, bemöttes dessa anmärkningar med påståendet, att de voro nödvändiga för iakttagande af reciprocitet mot andra land. Men jag frågar, kan det kallas för reciprocitet att genom tull vilja tvinga våra kreatur att äta inhemska råg i stället för utländsk majs, när denna är billigare, eller vår fattigare befolkning att äta svensk skinka i stället för amerikanskt fläsk, eller tvinga våra mekaniska arbetare att till skada för landets näringsverksamhet gjuta svenskt tackjern i stället för engelskt gjutjern. Icke måtte väl de främmande stater, Amerika och England, mot hvilka man vill göra gällande ett sådant straffsystem, derpå blifva lidande, utan detta lär väl onekligen blifva vi sjelfva genom att produktionsvilkoren för oss blifva försvårade. Såsom en af det nya systemets mest välsignelserika fruk-

ter framhöll bevillningsutskottets ordförande, att vi derigenom skulle sättas i tillfälle att betala våra skulder på samma sätt som Amerika gjort. Huru en ökad förmåga att betala den utländska skulden skall kunna blifva en följd af en försvärad produktion och deraf föranledd minskad export blir väl ändock ett i verkligheten olöst problem, oaktadt alla försäkringar om motsatsen. Det framhölls vidare, huru som man i Tyskland vore högst belåten med det der införda protektionistiska system. Den föregående talaren har redan visat, till hvilka inkonsekvenser bevillningsutskottets ordförande i detta fall gjorde sig skyldig, och han påvisade det origtiga i att ej tillmäta handelskamrarna något vitsord, derföre att i dem sutto köpmän. Ohållbarheten af försöket att underkänna de tyska handelskamrarnes vitsord framstår i så mycket klarare dag, om man behagar påminna sig, att i dessa handelskamrar sitta förutom köpmän äfven industriidkare, och för de senare borde väl ej en minskad import till Tyskland utgöra någon anledning att uttala sig ogynsamt om systemet och dess verkningar; tvärt om borde de väl af denna omständighet hafva haft anledning att uttala sig gynsamt, eftersom en minskad import ju borde beredd dem fördel genom ökad afsättning inom landet. Men hvad som för herr Boström gälde mer än handelskamrarnes berättelser, det var den försäkran han af någon person erhållit, att det skulle stå bra till i Tyskland. Hos enskilda personer äro dock, som bekant, meningarne i denna sak mycket vexlande och derföre opålitliga. När jag i höstas var i Tyskland bemödade jag mig att taga reda på ställningen derstädes, men jag fann snart, att hos regeringsvännerna, och sådana voro de flesta med hvilka jag kom i beröring, ej var rådande mer än en mening, och det var den, att med rätt eller orätt stödja regeringen. Och derföre att regeringen var protektionistisk, derföre var enligt deras uppfattning protektionismen förmånlig. Annorlunda uttalade sig arbetarne; de voro missbelättna, derföre att de i brist på beställningar voro utan arbete.

Hvad bevillningsutskottets ordförande yttrade om att Berlin under det protektionistiska systemet blifvit en verldsstad, hvars penningemarknad täflade med Londons, så frågas om det låter tänka sig, att detta på allvar skall kunna uppställas som något slags föredöme för oss. Lika litet kan jag förstå, att han trodde sig ur Bismarcks auktoritet kunna hemta någon bevisningskraft för afgörandet af den fråga, som här föreligger, nemligen den, huruvida det är med vår fördel förenligt att lägga en tull af 2 kronor på spanmål, 15 kronor på fläsk och 80 öre på gjutjern, allt för 100 kilogram, mer eller mindre, eller alls ingen. Denna fråga synes mig böra afgöras endast och allenast på grund af den sakkännedom, öfver hvilken vi här kunna råda, och i öfverensstämmelse med den praktiska erfarenhet, som af oss blifvit förvärfvad. I båda dessa hänseenden har enligt mitt förmenande hvarken utskottet eller dess ärade ordförande lemnat några bidrag till frågans bedömande, lika litet som till vederläggning af de anmärkningar, hvilka blifvit rigtade mot utskottets förslag. I stället för skäl

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

och grunder har anförts auktoritet och nakna påståenden om det nya systemets förträfflighet, med ett ord protektionistiska trosartiklar, hvilka vi frihandlare tillåta oss benämna fraser.

Med afseende på arbetarnes opinion i frågan yttrade bevillningsutskottets ordförande, att man på denna icke kunde fästa något afseende, emedan frågan icke blifvit till arbetarne framställd i sin rätta form. Han sade, att man frågade dem "vill ni hafva edra lifsmedel fördyrade" och då var det naturligt, att de på denna fråga skulle svara "nej". Men sade man dem hela sanningen, och frågade den: "viljen I i främsta rummet hafva ökad tillgång på arbete" så skulle de nog svara på annat sätt. Jag skall icke upptaga till granskning om ordföranden har rätt i sitt påstående, att frihandlarna under den pågående diskussionen afvikit från den raka vägen, när de vänt sig till landets arbetare för att höra deras mening, men det vill jag påstå, att utskottet i handling ej ställt sig ordförandens rättsprinciper till efterrättelse, då detsamma för den mekaniska industrien fördyrat produktionsvilkoren, utan att bereda densamma ersättning genom någon förhöjning i priset på produkterna. Att det icke är genom att göra vilkoren för denna produktion svårare genom att fördyra lifsmedel och råvaror, som man skapar ökad tillgång på arbete åt de 14,000 arbetare, som denna näringsgren sysselsätter, derom tror jag alla kunna vara ense.

Den ärade ordföranden uttalade äfven något ogillande öfver den rätt arbetarne tagit sig att döma öfver hvad som för dem kan vara fördelaktigt eller icke, eller rättare sagdt öfver den frihet, de tagit sig att yttra sig i frågan. Då jag nu går att bemöta honom i denna punkt, vet jag ej hvilken kredit han vill gifva åt mina ord. då han sade sig låta satsen: "säg mig med hvem du umgås, så skall jag säga dig hvem du är", vara bestämmande för det omdöme, han bildar sig om personers värde, och då jag å ena sidan deltagit i diskussionen vid de tillfällen, då de två höga förtroendemän, om hvilka han talade, afhandlat olägenheterna af det nya systemet, och å andra sidan var närvarande vid det tillfälle, då en för honom och många andra misshaglig person tilläts yttra sig i samma fråga. Jag befarar emellertid att sistnämnda omständighet skall beröfva mig den kredit, som jag på grund af den honom bestämmande uppfattningen anser mig hafva rätt att af honom fördrå med anledning af det umgänge, till hvilket jag först refererade. Det återstår mig således ej något annat än att oberoende af den kredit, han kan finna skäligen lemna mig, uttala min mening om hans uppfattning af friheten. Och utan alla anspråk på att min mening skall gälla annat och mer, än hvad den på grund af sin egen innebörd kan gälla, säger jag honom då, att det skulle vara ett högst beklagligt ingrepp i den personliga friheten, om hans uppfattning skulle blifva den rådande och det skulle behöfvas tillåtelse för att på ett hofsamt sätt uttala sin åsigt i en fråga, om hvilken meningarne äro så delade som i denna. Ja, jag går ännu längre, jag anser det nemligen i ett fritt samhälle böra vara hvars och ens medborgerliga rätt att på ett lagenligt sätt kunna få uttala och göra gällande sin uppfattning om hvad som för samhäl-

lets bästa kan vara fördelaktigast, i all synnerhet om det gäller den stora massans väl eller ve. Gent emot alla andra skall denna min mening få gälla hvad den kan gälla, men gent emot herr ordföranden, som ej blott vill räkna rösterna utan äfven väga dem, förklarar jag den vara oantastlig, ty den väg, med hvilken han vill väga rösterna, är kommunalförfattningens, och med denna i handen vill han lägga fyrkarne i ena vågskålen och människovärdet i den andra, och för mig och alla andra, som just inga fyrkar ha', skulle människovärdet, om han finge bestämma det, således komma att väga fjäderlätt. Men ännu äro vi ej der.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Till sist sade han sig vilja behandla den ekonomiska sidan af utskottets förslag, och då väntade jag, att han skulle komma in på det, som i denna fråga är hufvudsak, men till min öfverraskning sade han sig då kunna vara kort. Också fick man i hufvudsaken ingen upplysning, men deremot veta hvad man visste förut, eller att skuldsättningen för stat, kommun och enskilde ökats, och så lofvade han att i och med antagandet af det nya systemet skulle alla våra skulder regleras. Men då landets hufvudnäringar nu, enligt hvad ordföranden upplyste, endast föga kunnat bidraga till skuldernas afbetalande, huru skola de härefter dertill kunna göras mera förmögna genom det exportens försvårande, som måste blifva en följd af det nya systemet.

När såsom en talare på andra sidan, hvilken uppträdde till försvar för utskottet, yttrade, man måste medgifva, att det föreliggande utskottsförslaget är behäftadt med en mängd fel och brister, icke blott med afseende på varornas gruppering, utan äfven med afseende på tullsatsernas belopp, så kan man alls icke vara tillfredsstäld med förespeglingen, att sådant framdeles kan ändras. Mig synes i detta som i alla andra likartade fall det riktigaste vara att afhjelpa de fel, som man inser vara till finnandes, först, innan man skrider till realiserandet af ett felaktigt förslag. Att utskottet icke vidtagit denna enkla åtgärd, beror, enligt hvad samme talare förklarade, derpå, att utskottet i följd af franska handelstraktaten icke haft full handlingsfrihet, och när utskottet saknat denna nödvändiga handlingsfrihet, för att få ett riktigt system till stånd, hade utskottet gått till väga som det gjort och föreslagit ett system, som icke är något system, *blott* för att komma från det gamla. Men det är enligt mitt förmenande icke på detta sätt man bör behandla en så djupt i näringslifvet ingripande samhällsfråga som ett förändradt tullsystem. Det är hvarken riktigt eller klokt, att man blott för att komma från det gamla föreslår hvilka slags tullsatser som helst. I alla möjliga hänseenden hade det, då man saknade full handlingsfrihet, sålunda varit bättre om man uppskjutit med införandet af ett nytt system, till dess den fulla handlingsfriheten vunnits.

Men när man så icke gjort, må då de, som vidtagit åtgärden, sjelfva bära ansvaret för följderna, och må i synnerhet den eller de, på hvilkas röst frågans utgång nu kan vara beroende, noga betänka det ansvar de ikläda sig genom att föra landets näringar in på okända och äfventyrliga områden. Det är icke vi, som känna

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

och varna för de svårigheter och äfventyr, som äro förbundna med genomförandet af det nya systemet, det är icke vi, som för den skull stå kvar på det beståendes grund, det är icke vi, som om framgången sviker skola bära ansvaret för det nya systemet, utan det blifver de, som med gifmild hand strött omkring sig löften att undanrödja det nu rådande betrycket, som skola bära detta ansvar, och blifva löfena icke infriade, ja! då inträder ansvaret.

Herr Thestrup: Uti ett ärende af så djupt ingripande betydelse som det föreliggande, dervid fråga är om icke mer eller mindre än att öfvergifva det tullpolitiska system, som under loppet af mer än 3 decennier tillämpats i vårt land, och derunder, hvilket ingen lär kunna bestrida, landet gått med jättesteg framåt, må det icke anses förmätet att med ett par ord tillkännagifva sin ståndpunkt. Frågans konstitutionella synpunkt har förut under detta plenum blifvit af en förste talare på stockholmsbanken så uttömmande framhållen, att jag endast vill åberopa hans anförande och till alla delar deri instämma. Beträffande den nu föredragna första punkten har jag hvarken af hvad som på ena eller andra sedan framkommit eller af den i dag förda debatten funnit mig föranlåten frängå den af mig föregående år hysta öfvertygelse.

Då jag finner påläggandet af nya eller förhöjda tullar af sådan art, som de här föreslagna, icke vara af något statskassans behof påkalladt.

då de föreslagna spanmålstullarne, enligt hvad förut blifvit påvisadt, endast skulle komma ett jemförelsevis mindre antal af landets större jordbrukare, men deremot icke, eller åtminstone icke i någon afsevärd mån, det ojemförligt större antalet af landets öfriga jordbrukare till godo;

då desamma skulle lända jordbruksnäringen i allmänhet och derigenom landet i dess helhet till skada derigenom, att de skulle motverka landtbrukets rationella utveckling och derjemte ej mindre för jordbruket sjelft än ock för landets öfriga näringar fördyra deras produktionskostnader;

då samma tullar slutligen i främsta rummet komme att drabba dem, som minst kunde bära den nya beskattningen — tyngre komme att drabba dem, som för tillfredsställandet af de rent materiella behofven måste använda större delen af sin äfven dessförinnan knappt tillmätta årsinkomst, än dem, som för samma ändamål endast behöfde använda en mindre del deraf, tyngre komme att drabba den gifte än den ogifte, tyngre den med en talrik barnskara välsignade än den barnlöse familjefadren, eller med andra ord,

då skattebördan, i fall de föreslagna spanmålstullarne genomdrivas, skulle komma att drabba landets befolkning i motsatt förhållande till skatteförmågan,

sluter jag mig till dem, som yrka afslag å den nu föredragna punkten.

Herr friherre Nordenskiöld: Då jag vid sistförflutna riksdag hade tillfälle att uttala min åsigt i denna viktiga fråga, skulle

jag nu icke hafva besvärat kammaren med ett ytterligare anförande, derest jag icke funnit det vara åtskilligt i utskottets betänkande, som, oaktadt det till en del blifvit bemött redan af föregående talare, ännu torde behöfva belysas. Utskottet accepterar å sid. 2 i sitt betänkande ett yttrande af det föregående årets bevillningsutskott, hvilket går ut derpå, att hufvudorsakerna till jordbruksnäringens bekymmersamma läge vore dels den snabba utveckling, som spanmälsodlingen nått i främmande land, dels ock den oerhörda nedläggning af transportkostnader, som åstadkommits genom senare tidens lättare kommunikationer och förbättrade transportmedel, hvarigenom det förut befintliga skyddet mot öfvermåttig konkurrens från aflägsna länder blifvit omintetgjordt. Nekas kan ej att i dessa omständigheter orsaken till viss grad är att söka till jordbrukets närvarande betryck. Men hufvudorsaken, den varaktigt verkande orsaken, är dock ej att söka i det af utskottet påpekade förhållandet — utan i jordens alltför djupa *skuldsättning*, i den höga inteckningsräntan och framför allt i vår för jordens skuldsättning alltför gynsamma inteckningslagstiftning. Ty om än jordfastigheten i detta ögonblick blefve helt och hållet befriad från intecknad skuld, så är det ej svårt att inse, att, med den lätthet inteckningslån tidtals erhållas, jordbruket efter ett par generationer till följd af inlösen efter arfskiften, till följd af en del jordegares slöseri och oförstånd m. m. å nyo skulle vara ruineradt genom skuldsättning och lida under samma betryck som nu. Ville och kunde en svensk statsman sätta yxan till roten af det onda, så borde det ske genom att bereda jordbrukaren billigare inteckningslån under vilkor att han för mottagande af dessa lån underkastade sig en mycket betydlig inskränkning i rättigheten att för framtiden inteckna sin jord. Förrän detta sker, komma de tryckta tiderna alltid att fortfara, för att, när andra ogynsamma omständigheter tillstöta, uppträda med sådana ytterligt svåra symptom som för det närvarande.

Hvad utskottet här föreslår för att hjälpa jordbruket är endast ett palliativ, som enligt min öfvertygelse skall visa sig ytterst overksam. Ty trots de siffror utskottet anför å sid. 3 och 4, för att visa att tullen å åkerbrukets alster skall komma de fleste af våra jordbrukare till godo, är det endast en ringa procent af landets jordbrukare som komma att få gagn deraf. Det är ganska egendomliga siffror, utskottet bjuder oss i detta afseende.

Först talar utskottet om, att man för hvarje individ i landet kan beräkna en årlig medelkonsumtion af $2\frac{1}{2}$ tunna säd. Nå, det tar jag för godt. Men så kommer utskottet till fördelning på de olika sädesslagen af detta quantum, nemligen hvete 5,5 proc., råg 35,4, korn 20,0, *hafre* 31,4 och blandad säd 7,7. Men då frågar jag: finnes det väl för det närvarande någon trakt i Sverige, der folket äter hafre, äter hästbröd lika mycket som råg! Nej, så förhåller det sig lyckligtvis icke, utan öfverhufvud förtär såväl fattig som rik öfverallt i landet mest höstsäd och endast ringa quantitet hafre.

Det är med dessa siffror utskottet kommer till det resultat, att den årliga medelförbrukningen af höstsäd uppgår till 40,5 proc.

Ang. införande af spanmälsstultar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

af $2\frac{1}{2}$ tunna eller 1,2 tunna pr individ, ett tal som tydligen är mycket för litet. Vidare förutsätter utskottet, att jordbrukarens årliga förbrukning af höstsäd endast beror på den säd, som han och hans familj förtär. Det är fullkomligt origtigt. Ty en del höstsäd lemnas till kreaturen under en eller annan form, och ytterligare har väl en jordbrukare, äfven med ett icke synnerligt stort jordbruk, en eller ett par drängar, som också skola hafva sin föda. Beräknar man allt detta, kommer man till ett tal, som är vida högre än utskottets, då utskottet antager att alla de jordbrukare, som ega mer än 7,27 tunnland odlad jord, skulle i regel hafva höstsäd att aflåta. Jag vill härvid i förbigående anmärka, att oaktadt de ytterligt osäkra beräkningsgrunder, som förefinnas i utskottets betänkande, uträknar utskottet sina tal med ett stort antal decimaler. Det talar t. ex. om hundradels tunnland. Det är en vanlig metod hos dåliga räknekarlar att med decimalernas antal ersätta svagheten i kalkylen.

Den som har mer än 7,27 tunnland jord skulle således hafva råg till afsalu. Nu är frågan den, om detta öfverskott skulle bestå i en kappe eller halftunna eller tunntal, för att beräkningen skall hafva den ringaste praktiska betydelse; för den fråga som nu föreligger måste vi endast tala om dem, som hafva råg till afsalu i nämnvärd quantitet. Öfver hufvud taget måste väl, på grund af de omständigheter jag påpekat, den af utskottet antagna minimiarealen — 7 och $\frac{27}{100}$ tunnland — minst fördubblas för att en jordbrukare alls skall kunna producera höstsäd till afsalu, och skall detta kunna ske i någon nämnvärd quantitet, så bör den ifrågavarande minimiarealen helt säkert ökas till det tre- och fyradubbla.

Här finnes i kammaren ett icke ringa antal smärre jordbrukare, till hvilka jag skulle vilja ställa den frågan, om de tro att en svensk jordbrukare i några andra delar af landet, än i de för jordbruksnäringen mest gynsamma, med en hemmansdel om 30 tunnland under plog kan producera någon nämnvärd quantitet höstsäd till afsalu? Jag är öfvertygad om att svaret skall utfalla enhälligt nekande.

För de flesta delar af landet motsvarar för öfrigt 30 tunnland verklig åker minst 40 tunnland odlad jord, när jag dit räknar både vägar och diken samt naturliga ängar. Sålunda tror jag att man tryggt kan säga, att i allmänhet endast de jordegare, som ega minst 40 tunnland odlad jord, kunna producera höstsäd till afsalu. I så fall komma vi till det resultat, att af Sveriges 266,332 jordegare (det tal som utskottet angifvit) 239,229 icke hafva höstsäd i nämnvärd quantitet till afsalu. För dessa tvåhunderttrettioniotusen kan sålunda den nu föreslagna tullen icke vara till någon verklig båtnad i dessa tryckta tider. Om utskottet för minimiarealen antagit dessa 40 tunnland, så hade det sluppit ifrån att kompromettera sig genom en sådan probabilitetskalkyl, som finnes att läsa i slutet af sidan 4. Det är ett icke så lätt problem att med ledning af de fyra tal som der finnas att tillgå räkna ut huru många jordegare ega 7,27 tunnland. — Säkert är att det icke kan räknas ut på det sätt som utskottet användt, och något styfvare i sin

räknekonst borde de vara, som hålla det ekonomiska rodret i den nya tid som stundar.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts).

Då jag således fortfarande är öfvertygad derom, att denna tull endast kommer ett mindre antal jordegare till godo, och detta endast de rikaste, hvilka minst behöfva det; då tydligt är, att den nu föreslagna nya skatten är en för den fattige obillig och orättvis beskattning; då de föreslagna tullarne med all säkerhet skulle komma att väcka split och oenighet emellan olika samhällsklasser i en omfattning, som man i vårt land icke på långliga tider erfarit; då antagandet af dessa tullar slutligen skulle bilda en omkastning i ett ekonomiskt system, som, dagens bekymmer oakadt — säga hvad man vill — utvecklat vårt land i ekonomiskt hänseende på ett sätt, som ingen fordom kunnat drömma om, så yrkar jag afslag.

Med friherre Nordenskiöld instämde herr *A. Olsson* i Ormakärr.

Herr Ahlström anförde: Herr talman! Då jag för min del icke tilltror mig att kunna framkomma med något nytt, som skulle kunna tjena till ytterligare belysning af denna fråga, hvilken sedan årtal blifvit så uttömmande behandlad så väl inom riksdagen som i tidningspressen och tryckta skrifter, har jag icke för afsigt att nu yttra mig något utförligare, utan vill endast gifva till känna, att jag fortfarande hyser samma åsikter som tillföre i fråga om obilligheten, orättvisan och skadligheten för hela vårt land af spanmålstullar och att jag, om någon förändring med mig inträffat, blifvit om möjligt ännu mera öfvertygad derom än förut.

Men det är också en särskild anledning till att jag nu begärt ordet. Jag har nemligen att redogöra för en mötesadress, som blifvit tillsänd mig och öfriga representanter i riksdagen för Malmö stad. Hvad än somliga må säga och tänka i afseende å uttalanden rörande våra riksdagsangelägenheter, gjorda å folkmöten, tror jag dock icke någon skall kunna bestrida att det mötesbeslut, jag nu ämnar omnämna, icke skulle vara förtjent af särskild uppmärksamhet, fattadt, som det är, af personer, hvilka man med skäl bör kunna tillmäta insigt i och förmåga att behandla denna i hela vårt näringslif så djupt ingripande fråga. Den är nemligen afgifven af *Malmö börsförening*, och denna förening kan icke jemföras med Tysklands handelskammrar, om hvilka bevillningsutskottets ärade ordförande i dag yttrat, att de, såsom representerande endast köpmän, naturligtvis icke ville veta af några tullar. Att de icke utslutande bestå af köpmän har redan förut blifvit påvisadt, och den förening, hvars beslut jag nu tänker referera, består icke heller ensamt af affärsmän, utan representerar till stor del skilda grenar af vår industri. Förutom en mängd af föreningens medlemmar voro vid sammanträdet närvarande äfven många utom densamma stående personer. Såsom ordförande för mötet fungerade en skarp-sinnig riksdagsveteran från borgareståndets tider och som tillhört äfven denna kammare under första tiden af dess tillvaro, en person som under flera tiotal år varit synnerligt verksam och tagit en

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

mycket ingripande del i landets politiska lif samt förvärfvat stort anseende inom hela vårt land.

Den nämnda resolutionen lyder sålunda:

“*då* den genom lifsmedelstullar ifrågasatta ökning i nationens indirekta beskattning icke kräfvades af statsverkets behof;

då dessa tullar, särskildt hvad spanmål angår, icke kunna antagas främja, men väl motverka vårt landtbruks utveckling i den riktning, som lofvar detsamma största lifskraft och trygghet;

då de för landets alla öfriga näringar, hvilka äfven hafva att kämpa med svåra konjunkturer, fördyra produktionskostnaden och försvåra täflan med utlandets industri; och

då de för folkets stora flertal skulle varda en dryg konsumtionsskatt, obillig emedan den är jagd på lifvets oundgängligaste förbrukningsartiklar och orättvis emedan dess tyngd komme att stå i omvänd proportion till skatteförmågan;

beslutar mötet uttala sin bestämda åsigt, att lifsmedelstullar ej böra införas.“

Herr talman! Jag instämmer till alla delar i detta mötesuttalande, såsom varande koncist och i största korthet innefattande de väsentligaste skäl, som kunna anföras emot tullar på lifsmedel, och yrkar på dessa grunder afslag å den föredragna punkten.

I anseende till den långt framskridna tiden, och då ytterligare många ledamöter anmält sig vilja afgifva yttranden i det förevarande ämnet, afbröts nu öfverläggningen för att fortsättas i morgondagens plenum.

§ 2.

Herr Carl Ifvarsson erhöi på begäran ordet och yttrade: Jag har begärt ordet i och för en helt annan fråga än den nu föreliggande. Såsom bekant, har Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit en proposition om omorganisation af statens läroverk och pedagogier, och då denna fråga sannolikt skulle remitteras till statsutskottet, som för närvarande har många andra stora och magtpåliggande göromål att afhandla, kan detta utskott icke lämpligen handlägga en så vidtomfattande fråga som denna. Då jag dessutom har mig bekant, att ett liknande förslag kommer att väckas i Första Kammaren, anhåller jag få föreslå att kammaren för sin del måtte besluta, att för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna skall tillsättas ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera kammaren. Under förutsättning af bifall härtill, föreslår jag att denna kammare måtte besluta, att lika antal suppleanter som de ordinarie ledamöterna från denna kammare, eller 7, skall utses.

Om statsutskottet skulle taga jemväl denna fråga om hand och behandla densamma fullständigt, skulle Riksdagen derigenom komma att uppehållas en eller annan månad längre. Jag vill därför hemställa att kammaren måtte fatta ett sådant beslut, som jag

nu föreslagit och som är liknande med hvad jag vet kommer i Första Kammaren att föreslås.

Detta af herr Carl Ifvarsson framlagda förslag blef på begäran bordlagdt.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Statsutskottets utlåtanden:

N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren Carl Otto Silfverschöld;

N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet;

N:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar i de norrländska länen;

N:o 25, i anledning af väckt motion om ersättning åt fanjunkaren C. U. Bergstedt för omkostnader för sergeantsbostället Lug-gavis deltagande i Kräklingekärrens aftappning;

N:o 26, i anledning af väckt motion om befrielse för rusthållarne vid andra lifgrenadierregementet att bekosta exercisammunition;

N:o 27, i anledning af remiss med öfverlemnande af uppgift å de under år 1886 inträffade förändringar i statsverkets inkomster af för dess räkning utarrenderade kronoegendomar;

N:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af-söndring af jord från indragna militiebostället Stommen n:o 1 i Vermlands län.

Lagutskottets utlåtande

N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lagar angående handelsregister, firma och prokura samt angående tillägg till 15 kap. handelsbalken.

Och Första Kammarens protokollsutdrag

N:o 79, med inbjudning till Andra Kammaren att förena sig i Första Kammarens beslut om tillsättande af ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera kammaren, för behandling

af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående väg-
underhållningsbesvärets utgörande på landet.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragnings-
listan för morgondagens plenum uppföras framför de två gånger
bordlagda ärendena.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter
åtskildes kl. 10 ¹/₄ e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.